

ORDO ET NOMINA SLESVICENSIVM EPISCOPORVM.

Horedus episcopus xi Kalendas Maii. Sed annos 24 (53).

Adaldagus episcopus iv Nonas Maii. Sedit annos 12 (54).

Folcbertus episcopus xix Kalendas Januarii. Sedit annos 7 (55).

Marco episcopus iiii Idus Novembris. Sedit annos 20 (56).

(53) *Hored* 948-972. Conf. Adam. l. ii, c. 23.

(54) *Adaldag* 972-984. Idem fortasse qui ab Adamo l. i, dicitur Adelbrecht.

(55) *Folcbrecht*. 984-990, V. chartam Ottonis III regis a. 988 in Hamburg. Urkundenbuch. n. 50.

(56) *Marco* 990-1010. Cf. Adam. l. i.

(57) *Poppo* 1010-1015. Conf. ibid. c. 33, 44.

(58) *Esico* 1015-1026. Conf. ibid. c. 44 et

Poppo episcopus xiv Kalendas Augusti. Sedit annos 5 (57).

Esico episcopus ii Idus Februarii. Sedit annos 11 (58).

Rodolfus episcopus ii Nonas Novembris. Sedit annos 19 (59).

Ratolfus episcopus (60).

schol. 44. Idem videtur esse qui apud alios *Ekkehardus* audit.

(59) *Rodulfus* 1026-1045. V. Ann. Hidesh. a. 1026.

(60) *Ratolfus* vixit adhuc anno 1071. V. Chronic. Mindense. Fusius de his episcopis Slesvicensibus agimus in Annalium nostrorum t. IX.

ANNO DOMINI MLXXIII.

S. JOANNES GUALBERTUS

ABBAS

ET VALLUMBROSANÆ CONGREGATIONIS PRIMUS INSTITUTOR.

S. JOANNIS GUALBERTI

VITA

Auctore ATTONE, ex abbate ejusdem loci quarto episcopo Pistoriensi.

(Apud Mabill., *Act. SS. ord. S. Bened. Sæc. VI*, parte II, pag. 264, ex *Domni Thesauri abbatis editione Romana.*)

OBSERVATIONES PRÆVIÆ.

Vallumbrosa, seu *Vallimbrosa* et *Vallis-Umbrosa*, ab opacis, quæ montium dorso incumbunt vallemque subjectam adumbrant, abietum silvis sic dicta, dimidii diei itinere ab urbe Florentia, in Alpibus Apenninis, medio Florentiam inter et Camaldulensem vremum intervallo sita est, tergo montis imposita; cujus vallem Vicanus amnis seu torrens præterfluit. Illic sedem suam fixit Joannes Gualbertus, cujus res gestas primus litteris mandavit Andreas Januensis, cujus scriptionem nancisci nobis haud licuit; secundus Atto, natione Hispanus, patria Pacensis, qui primum ejusdem loci monachus, tum abbas generalis quartus, demum Pistoriensis in Tuscia episcopus fuit, decessitque anno 1153. Idem argumentum alio stylo tractavit Blasius Melanesius, ejusdem ordonis abbas generalis. Fuerunt et alii non

pauci qui eandem Vitam vulgari idiomate donarunt; quos inter Thaddeus abbas Demarradi Italice eam vulgavit Venetiis, anno 1110. His omnibus accedit Didacus de Franchis in *Historia Vallis-Umbrosæ*. Attonis scriptionem Romæ vulgavit annos 1612 domnus Thesaurus, ejusdem congregationis apud Sanctam Praxedem abbas; alteram, quæ Blasii Melanesii esse videtur, mutato stylo Surius. Nobis prior illa hoc loco sufficiet, cujus distinctionem capitulorum, prout in Romana editione facta est, retinebimus, tametsi in ms. codice Vallumbrosano nulla habetur. Joannes in sanctorum numerum relatus est a Cælestino tertio cujus hac de re litteras Thesaurus vulgavit.

2. Quo tempore in Vallumbrosanam solitudinem secesserit Joannes, colligimus ex litteris Itæ, san-

ari abbatissæ, quæ locum, antea Bellamdictum, ipsi ad extruendum monasterium it anno 1039. Harum litterarum authenticum ar Vallumbrosæ vidimus, ejusque copiam scit vir religiosus et amicus noster domnus Poltri Vallumbrosanus : at eas apud Ughelitas postea deprehendimus (*Ital. sac.* t. III, p. his litteris testatur Itta, se religiosos viros ti Miniatis monasterio in eremo, quæ Vallis- ma dicitur, suscepisse, in loco qui dicitur ella, ex proprietate monasterii sui, *quod est re sancti Hilari, silo Alfano* : qui viri *melioritæ gratia* eo se receperant. Interea post dies divum Conradum imperatorem Augustum a uxore domna Ghisla diva Augusta, et filio nno Heinrico rege gloriosissimo, et conjuge orentiam venisse ; sanctorumque virorum cepta, Rodulfum *Pavibronensem* (sic authentice Paderbonensem episcopum, vacante tum ortem Jacobi episcopi sede Fesulana, in cusesi situm erat monasterium, Vallumbrosam se ad consecrandum eorum oratorium in ho- sanctæ Mariæ, sanctique Michaelis archan- sanctorum Bartholomæi et Thomæ apostolo- c non sanctorum Stephani pontificis, Bene- batis et Nicolai confessoris ; quod et factum ic vero locum piis illis viris tradit abbatissa o ut quotannis in festivitate sancti Hilari onasterio ceræ libram unam unamque olei ant : et, si quando abbas vitio simoniæ in- ir, liceat ipsis sanctimonialibus eum abjicere n regularem ejus loco constituere. *Dato anno C icæ Incarnationis tricesimo nono post mille, et nperii domni Chuonradi imperatoris augusti ecimo, quinto Nonas Julii, indictione decima. Florentia.* Monasterium Sancti Hilari reda- st in simplex prædium, quod Vallumbrosano um est.

magna sanctimonie opinione fuit primis ibus congregatio Vallumbrosana, adeoque ctor Joannes Gualbertus : cui viventi Bonizo us Placentinus libros octo sententiarum ex Augustino dedicavit, ut est in Lambecii Bi- cæ Cæsarea, pag. 790. De Vallumbrosana gatione Anselmus Havelbergensis episcopus, e Attonis mox laudati, hæc scripsit in Dialo- lib. I : « Nec diu est quod in alio loco, qui D Vallis-Umbrosa, juxta Perusinos montes, t congregatio nova monachorum valde reli- i cæteris qui vocantur monachi novo ordine i habitu differentes. « Habitus ille principio nei coloris erat, non nisi ab uno sæculo in i commutatus. Sed præclarum est in primis congregatione ejusque auctore elogium Ma- marchionissæ seu comitissæ, quæ nascentis gationis initia vidit, eamque multis donis t privilegiis. In horum uno, quod anno ab itione Domini 1103 datum est, ait se quæ- ædia largiri Deo et beatæ Mariæ » ad sus-

tentationem fratrum, qui sunt in Vallumbrosana congregatione, et præcipue eorum qui in sancto loco illo, a quo eadem congregatio nomen accepit, habitare videntur ; aut in antea. Deo propitiante, ad serviendum Deo ibidem devenient ad retinendam monasticam religionem et bonam consuetudinem sanctæ memoriæ domni Joannis abbatis majoris, qui universæ sanctæ congregationis ipsius bonus inceptor et ordinator fuit : ut, secundum dispensationem domni Bernardi abbatis et S. R. E. cardinalis, qui universæ sanctæ congregationi modo præesse videntur, et Theoderici præpositi, qui ab eodem Bernardo et ab universa Vallebrosana congregatione in regimine totius congregationis ordinatus est, vel eorum successorum, qui regulariter ordinati, et a fratribus electi fuerint, ut habeant et teneant, et proprietario nomine possideant, etc. Actum in loco qui dicitur monasterio sancti Salvatoris, comitatu Aretino. « Subscribit *Matthilda Dei gratia, si quid est,* cum Guidone comite, dicto *Guerra*, cujus est etiam donatio, aliisque. Triennio antea eadem Mathildis « una cum Guidone comite, et ejus filio Guidone-Guerra vocato, comperto, venerabiles congregationes monasterii Vallisimbrosæ a quorundam suorum fidelium præsumptione conculcari ac despici, eorumque habitationum sanctissima loca nimis iniquorum assiduitatibus conveniri ; « jubet quoscunque duces, marchiones, aliosque inferioris ordinis abstinere ab ejusmodi vexationibus in prædictos monachos, » quorum vitam nostro, inquit, tempore præ cæteris excellentius fulgere cognovimus, eorumque laudabilem sanctitatis famam ubique redolere non surda aure persensimus. Actum est Florentiæ anno 1100 apud Florentiam per manum Frogerii capellani, præside domina Mathildi in palatio suo feliciter. « Subscribunt cum ipsa, et Guidone comite, ejusque filio æquivoco, *Petrus Pistoriensis episcopus, Paganus Dei gratia R. E. diaconus cardinalis,* et prædictus Frogerius, Heriberti quondam Rhegini præsulis capellanus, qui noctem isti diplomati scribendo se impendisse dicit.

4. Primus post Joannem monasterii et congregationis abbas fuit Rodulfus, ex Vitæ sequentis cap. 76 ; Rusticus hunc excepit : cui post Erizonem successit Bernardus. Is ab Urbano II creatus fuit presbyter cardinalis tit. Sancti Chrysogoni, ac demum episcopus Parmensis : cujus Vitam Romæ edidit idem qui supra Thesaurus abbas, in qua Bernardus anno 1133 mortuus perhibetur Sub eo variæ donationes Vallumbrosanis factæ leguntur. Nam præter superiorem Mathildis concessionem, una est « Imiliæ comitissæ, filiæ Rainaldi dicti Sinibaldi, conjugis Guidi comitis dicti Guerra, filii Guidonis quondam comitis, « facta anno 1103. Præter ea Henricus IV imperator anno 1114 » petitione venerabilis viri Bernardi Parmensis episcopi, et dilectissimi cognati, inquit, nostri Pontii Cluniacensis abbatis, omnia monasteria Vallimbrosanæ congregationis, ubilibet posita, » sub sua tuitione ac defensione suscipit. Quod

alii imperatores postea confirmarunt. Abbas monasterii Vallumbrosæ ad nostra tempora idem fuit ordinis præfectus generalis; sed hic ab aliquot annis nulli certæ abbatie addictus est.

5. Multos protulit viros sanctitate insignes hæc congregatio, quorum elogia contexit Hieronymus de Raggiolo, prior Sancti Donati in Vineæ, qui et librum de miraculis sancti Joannis Gualberti ad magnificum dominum Laurentium Medicem scripsit, capitulis 27 constantem. Beati illi quorum laudes Hieronymus prosecutus est, sunt numero viginti, Erizo decanus, Albertus œconomus, Teuzo, Rodulfus Joannis successor, Petrus cardinalis et episcopus Albanensis, omnes in sequenti Vita laudati; Rusticus, Benignus et Atto abbates, Michael, Hieronymus, Melior, Joannes, Torellus et Benedictus eremitæ, Orlandus conversus, Petrus monachus de Monte-Plano, Benedictus abbas Sanctæ Mariæ de

A Ripolis, Andreas abbas Sancti Fidelis de Strumia, denique Albertus abbas Bononiensis. De Andrea, qui etiam beati Joannis vitam scripsisse dicitur, agunt Bollandiani die 10 Martii, de Petro eremita 12 Aprilis, et de Erico abbate IV die 9 Februarii. Symeonem ejusdem ordinis celebrat Hugo Menardus die 14 Augusti. Porro Hieronymus priori libello adjungit alium de beatis sanctimonialibus ejusdem ordinis, nempe de Verdiana monacha, Bertha abbatissa Sanctæ Mariæ de Caprilia, Humilitate abbatissa monasterii Sancti Joannis Evangelistæ extra portam Florentinam, et Margarita, quæ Humilitatis exstitit comes. Duo hi libelli inediti, uti et alius cujus supra, Laurentio Medici nuncupati sunt. Prædictorum beatorum reliquiæ anno 1600 ab Alexandro episcopo Fesulano levatæ sunt e crypta quæ est sub turrim ecclesiæ Vallumbrosanæ.

INCIPIT VITA.

PROLOGUS ATTONIS

Plerumque rogatus a pluribus congregationis Vallumbrosanæ fratribus satis honestis, congerere quæ scripta reperiuntur de sancto viro Joanne, primo congregationis ejusdem abbate, fateor, multum expavi hujusmodi preces audire. Metuebam quippe, quæ a catholicis fratribus, qui suo tempore fuerunt, et plurima de his quæ scripserunt, propriis oculis perspexerunt, silentio præterire. Illa vero quæ ab aliis fidelibus post ejus transitum, quia plurima fuerunt, et a viris boni testimonii scripta, quomodo libet subtrahere, vel suppressere formidabam, cogitans ne legentium animos stylus prolixior oneraret. Etenim sæpe video quosdam etiam prudentes pro longinquitate sermonis quæ valde sunt utilia fastidire, et quibus legere multa non vacat, sæpius gaudere compendio. Unde precibus plurimorum, ac plurimorumque exhortationibus fratrum tandem acquiescens, non de peritia vel scientia mea confidens, sed de pietate et gratia Conditoris præcipue sperans, et de meritis ejusdem venerabilis viri seu fratrum orationibus, qui super hoc me multipliciter obsecrarunt, partem eorum quæ multorum fidelium relatione facta cognovi, in hoc opusculo conscribere studui; nonnulla præteriens ex his quæ scripta prius inveni, et de his quæ multorum assertione vera fuisse frequenter audiveram. Itaque conversationis et vitæ sancti Joannis hoc fuit exordium:

CAPUT PRIMUM.

Tempore quo Simoniaca et Nicolaitarum hæreses per Tusciam et pene per totam Italiam diebus Henrici imperatoris Ecclesiam catholicam in locis plerisque fœdabant, erat quidam nobilis, Gualbertus nomine, vir militaris, patria Florentinus, habens duos filios, quorum unus Ugo, alter Joannes vocabatur; qui secundum etymologiam sui nominis gratia Dei variis virtutum operibus insignitus est, ut in

hoc opusculo de ipsius sacra conversione ac piis moribus in sequenti clarebit. Iste dum satis chærus parentibus ac vicinis, et qui eum noverant, pro honestate morum suorum vehementer existeret, accidit ut quidam, maligno spiritu commotus, quemdam propinquum ejus occideret; unde occursum ejus aliorumque prudentium qui de sanguinitate defuncti erant, præfatus homicida modis omnibus devitabat.

CAPUT II.

Sed jam propinquaverat tempus quo gratia divina misericorditer declararet in Joanne quis futurus esset, et qualis ac quantus in exemplum humilitatis et misericordiæ fidelibus multis esse deberet. Qui dum uno die cum armigeris suis Florentiam ire disponeret, in eodem itinere præfatum homicidam, qui propinquum ejus interfecerat, ex improvise obvium habuit in loco quem sic arcta semita comprimebat, ut neuter posset in partem aliam declinare. Quem dum homicida prædictus venientem eminens conspexisset, desperatus vitæ, protinus semetipsum equo projiciens in terram vultu demisso, expansis manibus in modum crucis, moribundus suum interitum expectabat. Juvenis autem benignus, videns eum taliter ex nimio timore solo pro-cumbentem; misericordia motus in eum, pro sanctæ crucis reverentia, quam brachiis et manibus lacrymando signabat, indulgere sibi disposuit, et ut cæcitate surgeret, nec timeret admonuit.

CAPUT III.

Postquam autem inimicum in pace transire permisit, ac de cætero libere quocumque vallet abire concessit, progressus paululum, ad Sancti Miniatis venit ecclesiam. Quam cum oraturus ingreditur, crucem ejusdem ecclesiæ caput sibi flectere coactur, quasi gratias ei redderet, quia, pro reverentia ipsius, suo inimico misericorditer pepercisset.

Ad mirum si Omnipotens sibi hujusmodi re-
iam per imaginem suæ crucis tunc voluit
ri, quem suo timori subditum, obsequio de-
circa proximum visceribus charitatis undi-
enum vidit? Ipse se amantes amat, servien-
aunerat, seque glorificantes glorificat. Ea-
ero crux pro indicio tanti miraculi in mo-
io Sancti Miniatis nunc (1) usque sub multa
a servatur.

CAPUT IV.

ulus autem Domini hoc videns, admiratus,
is pavidus factus, cœpit secum cogitare quo-
posset melius Deo servire, credens et in ani-
o sæpius evolvens quanta foret præmia rece-
in cœlo, si Domino pro viribus deserviret,
ntum tamque præclarum miraculum pro
obsequio, sicut ei videbatur, apparuisse co-
rat. Disposuit itaque intra semetipsum odium
o concipere, terraneos honores falsasque di-
ejus prorsus abjicere, ac sollicite cogitare
a gloria justis, quanta pœna promittatur in-
quam vanum sit spem in caducis rebus po-
rius, et post æternis suppliciis subjacere.

CAPUT V.

a talia, progrediens itinere quo tendebat,
i cogitare, venit juxta civitatem, ubi suis ar-
is præcipiens ait: Pergite ad hospitium ubi
us desiderare, et quæ nobis et equis sunt ne-
ia præparate. Socii autem, sicut eis dominus
averat, fideliter sunt exsecuti. Recedentibus
rvus Domini Joannes, afflatus divino spiritu,
ere quod cœperat divertit, et ad monaste-
Sancti Miniatis absque mora pervenit, et, de-
cas equo, monasterii abbatem mox quæsitum
liter postulavit audire desiderium suum, et ad
um ex charitate Dei perducere, aperiens sibi
icordiam quam supradicto homicidæ clemen-
penderat, et qualiter, ecclesiam post ingres-
rucem sibi fletere caput aspexit; unde suæ
rsionis initium concepisset. Tunc abbas au-
le cruce quod ei intimaverat, inauditum mi-
um et stupendum fore perpendens, consuluit
adum ejusque gloriam per omnia derelinquere.
atamen, optans ejus velle scire plenius, con-
am et perseverantiam probare, cœpit ei dura
era prædicere, et quod homo corpore validus,
tute floridus, non facile posset monasticam
riem tolerare. Cui Joannes: « Non, inquit,
enda est gloria temporalis, quæ cito transit,
orporis fortitudo, quæ quotidie deficit. »

CAPUT VI.

nque hæc et his similia colloquerentur, nec
ad plenum voluntati suæ responderet, famulus,
Florentiam præmiserat, dominum suum non
o considerans, domum rediit, et quæ facta
at de eo genitoribus suis innotuit. Unde pater
tus et anxius Florentiam venit, et totam civi-

Nuper translata est in Florentinam sanctæ
latis ecclesiam, quæ Vallumbrosani est ordi-

tatem per notos et amicos diligenter inquirit, quid
de filio suo factum esset scire desiderans. Per ec-
clesias quoque discurrens, ad monasterium Sancti
Miniatis veniens eundem inquirit. Quid multa?
Dum illic esse filium suum audit et ipsum monasticas
vestes velle suscipere, Gualbertus rogat abbatem
ut filium suum ad se ducat. Abbas autem, ad Jo-
annem regrediens, admonet, ut ad patrem egre-
diatur. Cui Joannes inquit: « Quid dicis, domine?
Carnalem patrem cunctaque transitoria deserere
disposui, et Deum, qui me creavit, per omnia sequi,
patrem vero meum ad hoc venisse cognosco, ut me
de monasterio eruat, si potuerit, et ad sæcularia
sine mora reducat. » Cum autem hæc pater, foris
expectans abbatem, audiret, cœpit turbatis voci-
bus clamitare, multa se monasterio illaturum ad-
versa, nisi filius illico redderetur.

CAPUT VII.

Iuterea vir Domini Joannes salutem suam, et
propositum accelerare desiderans, intelligensque
minas ac furorem patris accrescere, secum cogitare
cœpit: « A quo dignus accipere valeo sanctum ha-
bitum, quam ab altari, in quo Christi sanguis im-
molatur et sumitur? » Cernens ergo unius fratris
cucullam tunc seorsum positam, tollens eam, eccle-
siam festinanter ingreditur, comam sibi primo to-
tondit, ac deinde cucullam altari reverenter super-
posuit, eamque lætanter induit, cunctis monachis de
fidei ipsius integritate mirantibus et gaudentibus.
Metuebat quidem non modice ne fortassis abbas
minis aut illecebris motus genitoris, ipsum redderet,
vel de monasterio pateretur exire. Post hæc abbas
ingrediens, et ipsum inter reliquos fratres sedere
conspiciens, redit ad patrem, ac monet eum ut, si
velit, ingrediatur videre filium. Quem cum pater
monastico indutum habitu cerneret, dolens, vocife-
rans et, nimium lugens, vestes scindit, pectus per-
cutit, genas lacerat, et, quasi amens effectus, mi-
serum se desolatumque congeminat. Postremo
diutius ab abbate monachisque, suisque sociis ac
filio commonitus, tandem saniori menti redditus,
filium multipliciter benedicens, hortatur ad meliora
consendere, et sic consolatus in Domino, ad pro-
pria non absque mœrore regreditur.

CAPUT VIII.

Deinde servus Domini Joannes cœpit arctam et
angustam viam pro virium quantitate servare. Sat-
agebat peccata præterita quotidie plangere, jeju-
niis, abstinentiis, orationibus nimisque vigiliis
carnem macerare; sicque humilitatis, patientiæ,
obedientiæ, cæterarumque virtutum flore splende-
bat ut, cum se cæteris inferiorem crederet, ab
omnibus sublimior haberetur.

CAPUT IX.

Post aliquandem tempus abbas ejusdem loci sæpe
jam dictus migravit a sæculo. Post cujus obitum
frater omnes unanimi voluntate sanctum virum
nis, suburbana Sancti Miniatis basilica monacho-
rum cœtu destituta.

Joannem in abbatem elegerunt. Quod officium vir Domini humiliter studuit declinare, subesse potius quam præesse desiderans, frequenter iterans cum propheta: *Ego sum vermis, et non homo, opprobrium hominum, et abjectio plebis* (Psal. xxi, 7). Quo in tempore quidam Ubertus erat in eodem monasterio, qui, nefaria cupiditate captus, regimen abbatiae per pecuniam ab episcopo Florentinae civitatis accepit. Quod dum vir Domini comperisset, cum alio sibi favente clam exinde discessit, et civitatem ingressi, ad quemdam magnum senem, Teuzonem nomine, venerunt, qui juxta monasterium (2) Sanctæ Mariæ semper virginis præfatæ civitatis in quadam cellula se concluderat, de qua venientibus ad se fidelibus salutifera consilia ministrabat. Hic homo Dei publice simonicam hæresim damnabat, quæ pene totum ecclesiasticum ordinem eo tempore prorsus invaserat. Ad quem vir Dei Joannes accedens, his verbis alloquitur: « Obsecro, mi pater, ne mihi in hæsitacione non modica posito subtrahas tua consilia. Sub simoniaci patre vivere valde timeo, et qualiter id declinem, prorsus ignoro. » Cui respondit senex: « Quod dicis satis gratum habeo; sed quod tibi dem consilium ignoro. Nam, ut sub Simone Mago milites, a me nullo modo consilium habebis. Ad aliud monasterium si te in his partibus transferas, cum te putas dentes fugere leonis, morsum non evades serpentis. Cui Joannes: « Ne, pater, omittas quin consilium præbeas. Nam paratus sum pro veritate sequenda quidquid jusseris agere. »

CAPUT X.

Cernens igitur senex viri fidem atque constantiam exsultans ait ad eum: « Perge cum tuo sodale, et coram omnibus, in foro publico civitatis, episcopum (3) et abbatem exclama esse Simoniacos, et ex inde cede locum. » Qui, ejus monita complens, ad forum veniens, die quo sciebat majorem hominum esse multitudinem, episcopum et abbatem manifeste Simoniacos appellavit. Quod dictum magnum multis pavendum horrorem intulit; quibusdam fautoribus episcopi clamantibus: « Nullatenus evadat, sed occidatur. » Tunc quidam propinquorum illius, eruentes eum de tumultu, clam dimiserunt. Qui ad magnum senem reversi, quod evenerat per ordinem retulerunt. Et ille congratulans eis, consuluit illis in Romaniae partes ire, et aptum monasterium inquirere ubi possent libere Christo servire.

CAPUT XI.

Illis abeuntibus per aliquantos dies ad loca diversa dum in victu suo non haberent præter unum panem obvium habuerunt inopem unum alimoniam postu-

(2). Celebre hactenus ordinis nostri cœnobium in ipsa urbe Florentia. Hujus Teuzonis ibidem sepulti epitaphium refert Baronius ad annum 1063, ubi *quinquaginta annis eremi incola vixisse dicitur, potius reclusus dicendus.*

(3) Hic tempora confundit auctor; nam longe serius id contigit, nimirum tempore Petri episcopi

lantem. Tunc vir Domini dixit ad comitem: « Mitte manum, frater, in peram, et panem qui nobis est divide, medietatemque pauperi porrige. » Cui respondit comes: « Huic per diversa gradienti abundanter multa tribuentur; nos autem, qui præter unum panem non habemus, unde reficiemur? » Et ille: « Ne cuncteris ultra tribuere. » Suscepto itaque pane pauper gratias agebat. Cui rursus imperat: « Medietatem alteram tribue. » Quo factò, sodali jubet ingredi castrum, et aliquid victus per domos inquire. Qui, diversas domos exquirens, ad ultimum reversus: En, inquit, qui panem dare jussisti, totum castrum circui, et, præter tria ova, nihil inveni. Tunc quidam pastores hæc audientes ad castrum pergunt quæ audierant intro nuntiant; et ecce quidam, misericordia motus, panem unum eis porrexit. Item mulier una nitenti linteo alium obtulit, tertium quoque alius condonavit. Tunc Joannes: « En, frater, accipe quod dedisti, nec ultra præbeas invitus quod nobis abunde communis Conditor administrat. »

CAPUT XII.

Peragrantes exinde loca diversa, nec sibi admodum apta reperientes, ad Camaldulim venerunt; ubi per multos dies degentes, abstinentiam et conversationem illic habitantium perspexerunt. Tunc prior ejusdem loci volens virum Dei ad sacros ordines promovere et stabilitatem loci promittere, renuit penitus, quia fervor ejus in cœnobitali vita tantum erat, et secundum sancti Benedicti regulam vivere. Tunc præfatus prior imperat eum abscedere suumque desiderium adimplere. Fertur etiam (spiritu revelante divino) dixisse: « Vade, et tuum in nomine Trinitatis incipe institutum. » Qui inde progrediens, ad Vallis-Umbrosæ locum videre perrexit. Cui dum locus complacisset, gressum in nomine Christi firmare decrevit. Quo morante et in sancta conversatione proficiente, non est Deus diutius passus latere lucernam in tenebris, quam ad illuminandas multorum animas super Ecclesiæ candelabrum constituere disponebat.

CAPUT XIII.

Ad insinuandam igitur vitam ipsius, Creator omnium Deus e diversis partibus servos suos, Spiritu sancto compunctos, ibidem ex sua largitate ad auxilium famuli sui mandavit. Nam dum ipsius fama paulatim per vicina loca diffundi cœpisset laici et clerici, gratia visitationis et conversionis, ad eum venire cœperunt. Inter quos tunc venit in religione ferventissimus Erizo; qui, custos fratrum et prior existens, supra triginta annos in eodem loco sic stabilis perseveravit, ut in his nec semel ad villas a monte descenderit. Tunc summæ ille gravitatis et discretionis Albertus, qui supra quadraginta annos

Florentini qui sedem illam simoniace adeptus est anno 1052 cum Joannes jam dudum Vallumbrosan inhabitasset. Alia itaque ejus secessus causa, nempe solitudinis amor, et studium *vitzæ meliorandæ*, ut loquitur Itta abbatissa in litteris donationis Vallumbrosæ.

nobii cellerarius fuit et coquus, nec unquam a re cellæ (4) deseruit officium coquinæ, nec re coquinæ cellæ curam omisit. Tunc quognanimus Teuzo (5) venit, qui sic usque ad n charitate fervens exstitit, ut non solum us, sed etiam corporibus illic venientium r corde præbere pro posse medelam.

CAPUT XIV.

ant de præfato cœnobio plerique fratres, es sub eo nova conversione libenter institui. gistri exemplo et exhortatione, dum in sancta nt conversione fervere, cœpit eorum fama e spargi. Quod audiens Itta Sancti Hilari (6) sa, cujus juri locus ipse præcipue pertinebat, is librorum et victuum subsidium aliquantu- no in tempore tæm gravem infestationem a lam viris iniquis, maligno spiritu instigatis, ant, cum de ipso loco vellent ipsos extermit tæderet illos etiam vivere. Sed memores i dicentis: *Omnes qui pie volunt vivere in Jesu persecutionem patiuntur (II Tim. III, 12)*; ntiam et patientiam amplectentes, persecu- suis sæpe pro malis bona reddentes, post um eis certamina, demum adepti sunt pacem, a et victoriam. Manserunt ibi multo tempore, n habentestantummodo parvulum oratorium. ntiam victuum tantam tunc perpessi sunt, ut que tres unum per diem dividerent panem. nque erant camerulæ, vestiarii, unius sacci as continebat; quam penuriam diu cum gaudio et exultatione sine murmure sustine- xinde de longinquis etiam partibus clerici et C æperunt ad eum confluere.

CAPUT XV.

c venit ille magnus Rodulfus, qui tempore in eodem loco curam hospitalitatis habuit, et onasterii Muscetani curam gessit in abbatis . Petrus quoque, qui diu procurator assino- postea vaccarum fuit, deinde in Passiniano gessit officium, ex hinc abbas in Ficiclo, et mo Romanæ Ecclesiæ cardinalis et episcopus ansis exstitit.

CAPUT XVI.

o Lætus, vultu et nomine, qui Passiniano fuit, et Rusticus, qui, donec Joannes pater curam exteriorem gessit, et, tertius post obi- ancti viri Joannis, multo tempore totius con- tionis curam prior obtinuit.

CAPUT XVII.

nens igitur pater Joannes tot talesque viros elitus in auxilium missos disposuit cum eisdem Benedicti regulam in omnibus observare, cœ- noviter venientes ea probatione suscipere insinuat regula; qui, variis ac multis proba-

tionibus prius in hospitio eruditi, postea in exte- riori cella denuo probantur. Quibus anno completo, vestes optatas dabat, facientibus manifeste regularem professionem. Quibus exinde non licebat aliquid sumere vel quærere, sed omnia a priore dabantur. Habebat etiam hanc gratiam singularem pater Joannes, ut in prima visione seu colloquio nosset si veniens quilibet recto an ficto corde postularet introitum. Et hoc ei donum a Jesu Christo collatum est, ut personam potentis vel divitis non libentius sumeret quam pauperis et abjecti. Dicebat quippe « diviti magnum esse impedimentum ad cor humiliandum, ea quam secum pecuniam ducit. »

CAPUT XVIII.

Audiens interim Itta abbatissima locum in nomine et religione crevisse, per diffinitos terminos tradidit(7) scripto in circuitu loci congruas possessiones et in remotioribus aliis locis plures mansos eidem loco concessit. Et dum famulus Christi Joannes, adhuc prioris officium gerens, animas fratrum et corpora sollicite procuraret, sibi maximam abstinentiam et validum laborem imposuit. Nam quando tempus reficiendi erat, parvissimo cibo vel potu suæ necessitati subveniebat, in tantum ut non videretur se recreare, sed utcunque famis et sitis arcere periculum. Cum vero ante tempus reficiendi sitiebat, utpote qui operi manuum frequentius insistebat, tunc in frigidam aquam manus pedesque mittebat, ut ex nimio frigore sitis periculum aliquantulum temperaret. Aliquid etiam sumere recusabat extra constitutas regulares horas. Unde debilitatem tantum carnis incurrit ut in illam syncopem, fracto stomacho, ceciderit, quam legimus beatum Gregorium pertulisse. Etenim, nisi fratres sæpe eum reficerent emittere spiritum videretur; quam usque ad obitum sustinuisse sciunt qui eum forte noverunt. Quando autem famis violentia frequenter se deprimens indiscrete superaret, aut refectionem differre conabatur, præ nimietate infirmitatis adeo dentes ejus constringebantur quod, nisi eos aliquis cultellum intromittendo divideret, et aliquem liquorem in os ejus poneret, exspirare continuo credebatur. Verumtamen, sic incredibili languore jugiter cruciatus, nullatenus murmurabat, sed, suis hoc peccatis deputans, continuo laudibus divinam justitiam commendabat. Quis priusquam infirmaretur, tantæ fortitudinis sibi et cæteris tantæque abstinentiæ fuerat ut, nisi ille cui cantamus: *Domine, inclina cælos tuos*, sub infirmitatis hujus occasione mentem ejus humiliasset, valde rarus existeret qui posset ejus instituta servare. Cognita vero et experta propria infirmitate, tantæ misericordiæ tantæque discretionis effectus est ut nemo misericordior eo crederetur. Qui, licet corpore foret infirmus, in omni tamen

Id est cellarii, unde cellerarius dictus. Alius videtur a Teuzone, qui supra cap. 9, de tem cap. 19. Alterius, de quo hic, mentio pas- fra. Prior commentarium in regulam S. Be- scripsisse videtur,

(6) Hactenus nomen loco hæret, in prædium Val- lumbrosanæ abbatiae subjectum converso.

(7) De litteris hujus donationis actum est in observationibus præviis.

custodia et sollicitude mente pervigil erat. Quod A videntes fratres ejusdem loci, decreverunt ipsum eligere abbatem, quem noverant sanum et infirmum pervigilem priorem, et sollicitum fuisse custodem.

CAPUT XIX.

Itaque, Florentini Teuzonis consilio, convenerunt de urbe et de castellis multi religiosi, et clerici, ac fideles laici, sancti Hilari confessoris abbatis id maxime cupiente, et cum fratribus ejusdem loci ipsum prædictum patrem elegerunt in abbatis officium. Quem nolentem, et totis viribus resistentem, de lecto traxerunt, et ipsum, licet invitum, in majori sede constituerunt. Qui, cum ad id violenter cogere; dixisse fertur astantibus: « Quid insanitis? si pelicano nomen accipitris imposueritis, nunquam erit nisi pelicanus. »

CAPUT XX.

Itaque vir Dei, sumpto officio et abbatis nomine, cepit sensum regulæ diligenter inspicere, et ad ejus observationem totis viribus operam dare. Prohibuit monachos nunquam claustrum limitem progredi, nisi exceptis his quibus suscipiendorum hospitem cura erat injuncta et exteriorum obedientia. Inter reliqua quæ suos fratres observare docebat, non patiebatur nocte dormitorium esse sine lumine claro, dicens levius esse ferendum oratorium sine lumine, quam dormitorium, si egestas utrumque non sineret. Fratres vero, quæcumque pater injungebat, ejus exemplo vel admonitione frequenter instructi, cum omni obedientia fideliter observabant; vilitatem et extremitatem vestium adeo diligentes ut cilicina tunc veste uterentur, quam nemo ferre cogere; C invitus, nec ad ferendum volens prohiberetur. Tunc idem pater de suarum ovium varia lana jussit pannum promiscuum fieri, cujus designatione specialius nosceretur quicumque de schola tanti patris existeret. Quamvis hoc tempore plerique (proh dolor!) videantur, qui se esse de hac schola vestibus, et non moribus ostendant.

CAPUT XXI.

Diebus autem quibus monachi ad ipsum frequentare cœperunt, Deus cujus amore vir Dei sibi subditos in via ipsius regere disponebat, misit ad eum etiam laicos viros timoratos, qui, legem Domini per omnia custodire cupientes, in bonis moribus fere nihil a monachis distabant, extra vestium qualitatem et silentium, quod, in exterioribus occupati, nequebant plenius observare. Tales igitur tam probatos conversos pater ad mercatum et omnia exteriora secure mittebat. Erat etiam multæ austeritatis primo contra relinquentes, postea valde tranquillus ad increpandum et corripiendum, in tantum ut materna viscera videretur habere. Quare qui ipsum amabant, nimis metuebant; et qui timebant, valde diligebant.

(8) Id est mitteret, ut inferius cap. 36, quod vocabulum adhuc in familiari usu est apud Italos. De hac dedicatione vide litteras Itæ abbatis supra, in quibus Conrado imperatori hoc factum rectius tribuitur.

CAPUT XXII.

In illis diebus, prædictus rex Henricus Florentiam venit, ibique dum a pluribus de ipso multa bona audisset, sic ei audita placuerunt ut hortatu sæpe dicti Teuzonis, catholicum episcopum illuc dirigeret ad consecrandum locum, et regina etiam exenia grata mandaret (8). Qui veniens ad montem, altare majus in honorem sanctæ Mariæ tunc benedixit. Deinde post annos aliquot, dominus Ubertus sanctæ Romanæ Ecclesiæ, qui unus erat de septem cardinalibus, venerabilis vitæ, veniens e partibus illis, totum oratorium cum duobus altaribus consecravit, septimo Iduum Juliarum, qui de titulo Sanctæ Rufinæ episcopus exstitit, cujus memoria usque hodie Romæ celebris habetur, et in multis sanctis operibus hactenus viget.

B

CAPUT XXIII.

Fratres, assidue de bono in melius crescentes, officium altaris in omni veneratione servantes, neminem ministrare patiebantur, si forte Simoniacus, vel concubiniarius, vel alio mortali crimine corruptus ante fuisset. Eorum quoque magister omnes ecclesiasticos ordines plurimum honorabat, quos catholicos esse sciebat; ita ut fores ecclesiæ non præsumeret aperire, nisi prius ordinatus aliquis aperiret.

CAPUT XXIV.

Per idem tempus, plures viri nobiles et fideles afferebant loca ad ædificanda nova cœnobium. Alii rogabant eum monasteria dissoluta sub suo regimine sumere, et in normam quam ipse cum suis servabat reformare. Tunc sancti Salvii cœnobium (9) noviter construxit; in Musceta alterum in honorem sancti Petri; in Razolo tertium, in honorem sancti Pauli; aliud sancti Cassiani in Scalaro monte.

CAPUT XXV.

Tunc etiam in suo regimine vetustum accepit (10) Passinianum, et alterum in Romania, sub honore sanctæ Reparatae, ubi per singula loca sollicitus pater præpositos ordinavit. Quos, dum ab infirmitate sublevaretur aliquatenus, per se ipsum visitare curabat, et honeste corrigere, moresque fratrum ad meliora perducere. Inter cætera tenaces, qui temporalibus abundabant, durius increpabat, monens eos magis ex largitate divina confidere, quam de plenitudine horreorum.

D

CAPUT XXVI.

Quodam tempore, cum ad Passinianum esset, Leo papa cum plurimo comitatu supervenit, et cum suis refectorem accepturus, juxta monasterium requisivit. Tunc beatus Joannes interrogat oconomum, si pisces haberent. Ut cognovit nullum esse, conversos in lacum quemdam, monasterio proximum, piscetum ire præcepit. Omnibus autem asserentibus,

(9) Nempe prope Florentiam, ubi etiam nunc subsistit.

(10) Passinianum, vulgo *Passignano*, ubi postea vir sanctus obiit, situm est altero milliari ab urbe Senis, Florentiam versus.

um pisces in lacu illo fuisse, jussit tamen ut
ant, ac Domini patrocinium absque dubio
ant adfuturum. Perrexerunt tandem, et cun-
nirantibus, duos magnos lucios inventos attu-
beato Joanni, quos ipse gaudens accepit, et
pape continuo presentari fecit.

CAPUT XXVII.

erat inter ceteros ad eum Teuzo venerandus
t senex, quem fratribus in Razolo prefecit,
pre ceteris ex corde dilexit, eo quod ipsum
itate ferventior invenit. Erat quippe pater
s valde misericors, ita ut pluviales, Valli-
sæ oblatos, egestatis tempore venderet, et
pretium pauperibus daret.

CAPUT XXVIII.

io quoque Sancti Salvii abbas, habens votum
di, non in suo, sed in monasterio Vallimbrom-
venit ad eum, rogans ipsum ut hoc suis pre-
mpetraret. Cujus preces devote suscipiens,
benignus Pater oravit, et ut diu cupierat,
tertia defunctus est et sepultus.

CAPUT XXIX.

eodem tempore, dum fratres nimis indigentia
entur, et in monasterio non esset quid fra-
in cibum posset apponi, preter tres panes,
osdem frangi, et cuique fratri fragmen unum
strari. Precepit iterum cellerario mactare
arietem et ipsum ad edendum fratribus mi-
s. Hodie, inquit, egemus, cras vero, Deo pa-
abundabimus. Et hæc dicens, perrexit ad
m Salvium, sperans quod familiam suam
am Deus pateretur fame diutius laborare.
s vero, hora prandii pergentes ad mensam,
a appositam exhorrentes, pauca tantum panis
nta comederunt et a carne prorsus abstinuerunt.
ied altera die, secundum prophetiam sancti
s, quidam homines cum asinis onustis fru-
arina venerunt, dicentes se directos a nobili-
is; sed, qui fuerint, hactenus sciri non potuit.

CAPUT XXX.

alio tempore, dum œconomus loci cibos
consumpsisse se diceret, et beatum virum in-
et quid dare fratribus deberet, vir Dei jussit
s ex tribus bobus quos habebant occideretur,
ribus in frusta concisus apponeretur. Cui
mus: Quid, inquit, faciemus postquam hunc
icaverimus? Et ille: Post hunc occides et
:quo consumpto, si opus fuerit dabis et ter-
Beatus autem Joannes, justius fratres credens
us reficere quam eos fame perire, sperabat Dei
cordiam adfuturam, qui servis suis in angu-
ositis subvenire consuevit. Quid plura? Fra-
ra statuta pergunt ad mensam visisque solis
us obstupescunt, eaque nullo modo tangentes,
s, patientes manserunt. Et cum servus Dei
ius orasset, quidam cepit januas monasterii
re. Cellerarius, audiens signum, festinanter
Sic dictum, quod septem miliaribus abesset
entia. Vide cap. 63 et 64.

PATROL. CXLVI.

A exivit, et illic hominem cum manutergio pleno pa-
nibus invenit. Quos lætanter accipiens, fratribus
velociter apposuit, oblitu interrogare quis eos duxis-
set quisve misisset. Qui cum post paulum gratias
redditurus ad januas rediisset, neminem reperit, et
de illo conversos interrogans, eo die nullum homi-
nem illic se vidisse dicebant.

CAPUT XXXI.

Exemplo vero ipsius et admonitionibus, delicati
clerici, pretis connubiis et concubinis, cœperunt
simul in ecclesiis stare et communem ducere vitam)
Hospitalia quoque constructa et ecclesiæ vetustæ
renovatæ ejus auxilio cognoscuntur, et locis plu-
ribus ad melius commutatæ. Nec mirum si homines,
aut loca quælibet in melius ejus exemplo sunt im-
mutata, cujus vita cupientibus ædificari non modi-
cum præbebit exemplum.

CAPUT XXXII.

Erat quidem in cibo parcissimus, in orationibus
sedulus, in vigiliis intentus, in silentia studiosus, in
eleemosynis pro virium quantitate largissimus, et
cum aliquid dare disponderet, hominem, sive pecus,
vel aliquid aliud, studebat aliis melius dare, sibi
vero deterius tenere. Indumentis vilissimis semper
utebatur. Nec in tanta sua infirmitate patiebatur
corpori supponi fulcrum, vel capiti pluneum capitale.

CAPUT XXXIII.

Sed cum decumberet, die noctuque sanctos coram
se libros legere faciebat, ut instructus assidua
lectione, peritus divinæ legis et divinarum senten-
tiarum competenter efficeretur. Cumque decumbe-
ret, aut pergeret, vel equitaret, cuculla jugiter
utebatur. Ipsius etiam exemplo, celebre officium in
nocte sanctæ Resurrectionis per Tusciam, aliisque
locis nunc agitur. Cujus fama religionis dum in
locis plurimis celebris haberetur, comes Bulgarus
disposuit suum cœnobium Septimense (8) sub ejus-
dem Patris regimine constituere. Quod cum ab eo
vix impetrasset, valde gavisus est, sperans per ejus
studium locum ipsum in melius proventurum. Quod
postea claruit, dum lex (9) ignea ibidem facta lo-
cum eundem mirabiliter exaltavit, et antea multis
ignotum, postea plurimis reddit nominatum.

CAPUT XXXIV.

Interea vir Domini diversis cepit clarere miracu-
lis. Quidam homo plenus insaniam in ejusdem Patris
cœnobio morabatur, qui, dum medendi gratia Pas-
sinianum mitteretur, ad flumen Arnun venit, reper-
tam scapham intravit, et ex illa, sicut eum sua
insania cogebat, se in amnis medium projiciens, ait:
Hic, quis Joanes, et qualis sit ejus vita, patebit.
Quem cadentem mox aqua suscipiens, sustinuit ne
mergeretur, eumque sancti viri meritis ad ripam
exteriolem sanum, salvumque quasi lignum leve
deduxit. Hic luce clarius constat sanctum virum
Joannem Creatori suo fuisse charissimum, ad cujus

(9) Quid sit hæc lex ignea, intelliges ex sequen-
tibus capitibus 62 et 63.

solius memoriam, tam velociter, tamque benigne A dit : Domine Pater, jam per duos menses, et eo præfatum miserum de mortis periculo liberavit. amplius, multa tenetur infirmitate. Quod audiens

CAPUT XXXV.

Item dum idem venerabilis pater a visitandis aliis cænobiis regrederetur ad suum, memor plurimæ indigentiae qua multos premi cognoverat, introiens monasterium, dispensatorem familiae, nomine Gofredum, et fratrem Rusticum procuratorem monachum ad se vocans, ait : Inspiciamus horreum nostrum quomodo se habeat, quod tunc reperit abundanter esse repletum. Quibus, quasi ironice, dixit : « Quamplurimi sub instanti necessitate famis opprimuntur, vos autem uberius abundatis. » Statimque jussit quoddam vasculum, capiens quatuor vel quinque modios, impleri, et sic per semetipsum ad hora tertia usque ad nonam tam grandi largitate oneris occupatus, nullatenus inde recessit, sed unicuique venienti, cui multum, cui parum, distribuit, et semper plenum, Deo largiente, permansit.

CAPUT XXXVI.

Deinde, dum in beati Salvii cænobio moraretur, et per Azonem, qui postea sanctæ Reparatae fuit abbas, xenia viro Dei Teuzoni incluso pro ciborum benedictione mandaret, præfatus Azo, dum rediret, via digrediens, tugurium quoddam intravit, et cum fratribus quos ibi reperit multa locutus est. Qui ad patrem rediens, dum ab eo quæreret : Unde venis ? et ipse respondisset se quo missus fuerat isse, ac redisse, mox ab eo audivit : Ego quidem non te illuc unde venis mandavi. Deinde digressum a via, et ingressum tugurii, ac verba, quæ cum inventis fratribus habuit, per spiritum recognoscens, omnia C per ordinem patefecit.

CAPUT XXXVII.

Eodem tempore, quo Simoniaca hæresis per Tusciam pullulabat, dum prædictus pater adhuc esset in eodem Sancti Salvii cænobio, quidam Florentinus, cujus filius, langore constrictus, vicinam operiebatur mortem, ut ægrum natum sanaret, ac redderet rogaturus accessit. Cui cum diceret non hæc sua, sed apostolorum esse, pater gemebundus prostratus ejus vestigiis, tandiu precibus institit donec vir, Dei miseratione commotus, ipsum remittens ad propria, se pro eo Deum rogaturum promisit. Tunc statim, eo discedente, convocatisque fratribus, suppliciter orationi incubuit. Quibus bumiliter in terram prostratis, et orationibus pro eo ad Dominum fuis, ille, cui cantatur in psalmo : *Domini est salus*, per dilecti sui intercessionem ægrotum integræ sanitati restituit. Hoc miraculum idem ipse cui beneficium sanitatis impensum est, sic contigisse, ut diximus, donec vixit, viva voce testatus est.

CAPUT XXXVIII.

Alio quoque tempore, quidam miles ex oppido Cerlianensi, gravi infirmitate tenebatur, et notissimus erat beato Joanni, et ecco servus ejusdem militis veniens ad illum, ac beatus Joannes ubi eum conspexit, de suo domino ipsum interrogavit. Cui respon-

dit : Domine Pater, jam per duos menses, et eo amplius, multa tenetur infirmitate. Quod audiens venerandus Pater, panem accepit, eique pro benedictione misit, Post quartam diem per semetipsum ad eum venit, ac pro salute, quam receperat, Deo et sibi multas gratias egit.

CAPUT XXXIX.

Deinde, cum idem vir multo post tempore moreretur, præcepit filio ut equum, cui sedere consueverat, sancto Joanni daret, et ut pro se intercederet rogavit. Sanctus autem vir despiciens transitoria, paupertatem amans, cælestia concupiscens, equum homini reddidit, et ad propria cum eo redire jussit. Cumque multum obsisteret et equum se non reducturum assereret, tandem præcepto sancti viri coactus, cum equo lætus ad sua rediit, benedicens Deum in tanti Patris admiratione. Quod factum est dum adhuc esset in cænobio Muscetano.

CAPUT XL.

Quem locum dum alio tempore visitaret, cernens in eo cassas grandiores pulchrioresque fore quam vellet, accersito domino Rodulfo ejusdem loci abbate, sibi vultu serenissimo dixit : « Tu in hoc loco magnis expensis, quibus pauperes plurimi refoveripotuissent, ex proprio voto palatia fabricasti. » Et conversus ad quemdam rivulum parvulum prope manantem, dixit : « Deus omnipotens, qui de minimis majora facere consuevisti, videam, per hujus rivuli paucitatem, hujus enormis ædificii cito vindictam. » Et hæc dicens, absque mora, discessit. O mira Dei potentia ! confestim rivulus, eo recedente, crescere cæpit, et congregans aquarum fluentia largissima, relicto proprio alveo, præceps de monte ruit, immensos petrarum scopulos et arbores secum trahens, prædictas domos funditus evertit. Unde abbas ejusdem loci cum fratribus perturbatus, de eodem loco cænobium mutare disponebat. Quos benignus Pater his verbis consolatus est : « Nolite, inquit, timere nec habitationem mutare, quia rivulus ille de cætero nullo modo vobis ultra nocebit. » Quod ejus vaticinium, verum firmumque huc usque permansit. Denique rivulus ille de cætero domos ibi nullatenus læsit, nec quod tunc accidit sancti viri precibus, ulterius minime contigit.

CAPUT XLI.

Iterum cum audisset quemdam virum venientem ad conversionem totum suum patrimonium scripsisse in chartula, et successoribus hæreditate privatis, secum ad monasterium detulisse, mox ad prædictum cænobium venit, et abbati, qui chartam acceperat, imperavit ut absque mora eam sibi deferret. Quam dum acciperet, eam minutatim discerpens, ejus in terram frustra projecit. Justius quidem sibi videbatur cum exiguis vivere quam multiplicibus opibus superbire. Deinde valde commotus, Deum ejusque apostolum invocans, inquit : Omnipotens Domine, et tu, sancte Patre, apostolorum princeps, ulciscimini me de isto cænobio. Et hæc dicens, iratus confestim abscessit. Quo non longe digressus,

nus ibi succensus est ignis, qui totum monasterium ex majori parte combussit. Quod incendium ejus, dum cerneret, eique nuntiaret, nec retro t, nec ad locum rediit, sed via quæ cœperat brosanum cœnobium festinanter adivit.

CAPUT XLII.

tempore, cum in eodem esset monasterio, et Stephanus per viciniora loca transiret, suos led eum misit et ad se venire rogavit. Cumque gravatus ægritudine, nec posset ad eum ire, llet, legati revertuntur ad dominum papam ates illum ad se venire non posse. Quibus ipse dit : Ite eique dicite, si aliter non valet, in luci se faciat. Qui mox ad ipsum regressi, a domini papæ sibi nuntiant. Quod sanctus iudens, statim ecclesiam intrat, Deum ejus- nctos exorat, ut aliquod sibi consilium abs- andalo daret, ne ad supradictum papam ire . Oratione completa, ad legatos papæ exiens, e projiciens, aliquantos conversos venire fe- se ad papam portari præcepit. Cumque pau- a monasterio processisset, mox aer validis- onturbatus est, ut ventorum nimietas et im- as pluviarum pariter prorumperent. Quod gati cernerent, illum vere Dei hominem cre- , ad monasterium reverti fecerunt, et ipsi oncito ad pontificem redierunt. Hoc cum do- papa cognosceret, ipsumque diceret esse m. Nolo illum ad me ultra venire, sed in cœ- suo quiete manere, ipsumque pro me, statu- olesia catholica, Dei clementiam exorare.

CAPUT XLIII.

dem autem cœnobio fratri cuidam medicinam anu tradidit, et exemplo, causa alia emer- alias festinus abiit Prædictus vero ægrotus, caute custodiens, intra paucos dies expira- o cujus memoria per totam congregationem, os est, agi pro defunctis, ejus obitum per api- stinavit. Nec multo post, vir Dei rediens, ab- loci de fratre illo, qualiter defecisset, in- Ille, dum ei cuncta seriatim refert, dixit ad : Mitte quam ocus, et ex omni congregatione riam ejus dele. Quod dum factum esset, evo- iquanto tempore, cuidam monacho ex eodem rca medium diem visibiliter defunctus appa- id quem inquiens : Numquid tu es monachus rrespondit : Prorsus, ille : Qualiter nunc agis ? D ille : Excommunicatus, et a consortio fide- per patrem Joannem sum segregatus. Adjecit inquiens : Quomodo te juvare valemus ? Ite- it : Si sanctus Joannes me reconciliaverit. Qui a sanctum virum adiit, et quæcunque de mor- iderat et audierat, plangendo plurimum illi im retulit. Tunc ipse, sicut erat mente piissimus, em loci venire præcepit, et pro anima excom- cati fratris officium et eleemosynam in eodem bio, ac per totam congregationem, velut eo- die obiisset, instanter fieri mandavit. Quæ a dum fideliter completa fuissent, defunctus

iterum post dies triginta eidem monacho similiter apparuit, eique dixit : Vade, et sancto patri Joanni age pro me gratias, inferens quia ego per eum reconciliatus in electorum cœtu consisto.

CAPUT XLIV.

Alio tempore quidam conversus, instinctu diaboli, sæculum dereliquisse et ad monasterium se venisse pœnituit. Qui cum beatum Joannem nimis ac importunis precibus sæpe rogasset a monasterio cum ejus licentia discedere, tandem vir beatus non tranquillo animo passus est eum abire. Cumque paululum a Valle-umbrosa fuisset, diabolo ducente, digressus, de alta rupe per quam ibat, ab eodem quem sequebatur præcipitatus, confestim exspiravit. Unde patenter ostenditur quam periculosum fuerit sanctum virum relinquere, aut ejus indignationem B incurrere.

CAPUT XLV.

Item alius homo, Florentius nomine, urbanæ eloquentiæ et civilis, qui Simoniaca perfidia pro defensione cujusdam episcopi valde fuerat maculatus, dum gravissima teneretur infirmitate, morti se proximum penitus asserebat, sed inter graves luctus crebrosque suorum singultus, per amicos suos a sancto viro monasticum habitum postulavit. Cui, sine multa dilatione, probationis habitum minime tradidit, sciens esse scriptum : *Probate spiritus, si ex Deo sunt (I Joan. iv, 1)*. Qui suscepto monastico habitu, dum jam convalesceret, et claustra monasterii baculo sustentante lustraret, infirmitas prior eum repetiit, ita ut morti propinquus esse videbatur. Quod dum vir sanctus audisset, adhibitis secum C fratribus, festinus lectum ægroti petiit, ac multis precibus eum, qui in proximo moriturus erat, Domino commendabat. Infirmitas vero cœpit vultum suum operiri pallio, quo fuerat coopertus. Ad quem abbas Joannes : Quid est quod agis ? Tum illo, pallens et tremens, dixit : Terribilibus oculis cerno diabolum prope assistere, ex cujus ore miræ magnitudinis flamma, exque naribus sulphureus fumus egreditur. Ubi est, inquit ? En ibi est, domine Pater. Tunc beatus Joannes raptim abstulit crucem ex manibus tenentis eam, et diabolum ex ea fortiter percussit. Qui statim ex oculis mirantis, ut fumus evanuit. Tunc æger, voce qua poterat, clamabat, dicens : Deo gratias, Deo gratias, ecce fugit, ecce recessit ; ecce nunc adest beata Maria, sanctus Petrus cum sancto Benedicto. Vix verba compleverat, et statim spiritum exhalavit. Hinc liquido patet quam præcelsi meriti fuerit iste sanctus Pater, cujus precibus ipse languidus, per crucis obstaculum, ab infestatione dæmonum est liberatus.

CAPUT XLVI.

Non longe post venit ad eum quidam rusticus et, provolutus ejus genibus, magnis vocibus cœpit obnixè rogare eum pro unico suo in agone constituto, quatenus suis precibus ab instanti mortis periculo liberaret. Cui multum compatiens, fratribus imperat pro ægroti Dei misericordiam exorare. Quid

multa? Fratribus in ecclesia orantibus, ipse solo prostratus, magnis gemitibus Christi misericordiam postulans, panem transmisit, et statim ægrotanti reddit sanitatem.

CAPUT XLVII.

Deinde cum adhuc famis inopia vehementer instaret, et prædictus Pater tunc ante fores monasterii de Razolo esset, aspiciens vaccarum suarum gregem in jugo Alpium pascere, unam ex illis, dum nihil haberet quod pauperibus alimoniam petentibus daret, a beato Paulo petivit, dicens: O sancte Paule, si pauperibus his unam dares ex illis. Hæc eo dicente, una deorsum ruit, statimque mortua est. Cujus carnes jussit continuo dari pauperibus. Qua consumpta, supplex orando secundam, tertiam et quartam accepit. Quas omnes pauperibus tribuit. Qua de re pastores tristes effecti, duxere gregem vaccarum ex alio latere montis. Sed idem vir Dei petitioni pauperum subvenire desiderans, cum non haberet quid petentibus daret, iterum ad sanctum Paulum conversus ait: O Apostole sancte, isti locum mutando fugerunt, te, qui hujus loci patronus existis, fugere nequeunt. Tu, qui multum misericordiam prædicasti, tribue mihi quid adhuc inopibus porrigere valeam. Sic eo cum lacrymis orante, denuo quinque de vaccarum numero corruerunt, quarum omnium carnes in cibum jussit pauperibus ministrari. Tunc pastores valde turbati pro novem animalium damno, venientes adversus eum, magnas querelas ingeminant, dicentes: Melius in tuo monasterio Vallimbrosano stares quam huc venires. Quibus ille placide respondit: Scio vos super hoc esse tristes, nec amplius vultis impendere. Ne timeatis, quia nulla earum hoc tempore plus morietur. Quod et factum est. Et sic ipso orante, ruina vaccarum et mors prius fuit; et mox ut orare cessavit, incolumes permanserunt. Interea sanctus idem Pater, cujus mentem flamma charitatis urebat, cernens adhuc famelicorum inopiam, et se non habere quod concite dare posset, totum lac animalium superstitum jussit distribui pauperibus, et sic diu lactis præbendo liquorem, multos a famis periculo liberavit.

CAPUT XLVIII.

In eisdem diebus, cum ad Vallimbrosanum cœnobium regrederetur, accersito villico de Ponta, promisit ei herbicum mittere gregem, in quo multi arietes habebantur; jussitque illi de prædictarum ovium lacte se pascere, quantosque secum posset pauperes, atque de eodem quotidie sustentare, prædictos vero arietes, donec superesset unus ex illis, inopibus largiretur, sicque factum est.

CAPUT XLIX.

Quidam etiam famulus ejus de Razolo Vallumbrosam venit ad eum, nuntians ursum maximum vaccarum damnum crebro facere. Cui dixit: Vade, et interfice eum. Qui regressus, prædictumque ursum in antro quodam arboris stantem inveniens, securi percutiens arborem, nihilque metuens, dixit:

A Egredero, quia dominus abbas imperavit ut te occidam. Egressus statim est interfectus ab illo.

CAPUT L.

Præterea venerabilis Pater transiens inde per Alpes, venit ad locum in quo tantæ arboris obstaculum fuerat quod multorum paria boum, et hominum multitudo leviter amovere non poterant; alia quoque via, rupibus obsistentibus, iter mutari non poterat. Ubi modice conturbatus, quasi queritando, socio dicere cœpit: Heu! quid faciemus? Et conversus in precibus, cum redire sibi grave videretur, nec procedere posset, divinum auxilium humiliter obsecrabat. Tunc Ugo, plebanus Sancti Joannis majoris, tentans si quem transitum inveniret, tandem aggressus molem arboris levavit in collo, cujus pondus homines multi, nec multorum paria boum (ut prædictum est) ullatenus dimoverent, eamque sicut leve virgultum diu sustinuit, ut ipsemet sæpius testabatur. Sicque transierunt illæsi venerandus Pater, prædictusque plebanus. Quod miraculum incolæ terræ nunc usque testantur, adjicientes actum esse in locum qui dicitur ad Cellas-veteres, non longe a cœnobio Razolensi.

CAPUT LI.

Item prædictus Pater custodibus boum de Razolo die toto arare præcepit, et in nocte pabula carpere. Illi vero respondentes ursos et lupos, nocturnosque timere latrones, ait eis: Beatus Paulus illæsos eos custodiat. Tunc noctu venientes latrones, unum e bobus per cornua ligaverunt, sed de loco mutare non valuerunt. Quem mane custodes adhuc ligatum repperunt, lacrymasque more hominum fundere cœperunt, et hoc prædicto Patri nuntiaverunt. Ad quem Pater accedens dixit: O bos, vade, tuumque officium imple. Non enim te servatum a noxiis feris, latronumque rapina sanctus Paulus perdere voluit.

CAPUT LII.

Post hæc, cum esset in Passiniano, vir quidam ex territorio Ponienso venit ad eum, dicens sæculum se velle relinquere. Quem quasi respuens, ut abiret jussit; sed homo mirabiliter instans et ut sui misereretur suppliciter orans, demum, sicut erat mitissimus, ejus piæ petitioni annuit. Qui veniens reatus suos ex parte prodidit, et majores quosdam erubuit confiteri. Quem non post dies plures ad susceptionem hospitum, et peregrinorum obsequium exterius collocavit. Pius autem Pater agnoscens inspiratione divina quæ nequiter occultaverat, una die dum idem Gerardus alimenta venientibus hospitibus ministraret, illum seorsum vocans, dixit ei: Gerarde, quare me sic fallere præsumpsisti? At ille tremens respondit: Quomodo, Pater mi? Et Pater: Quando congrue poteris ad me venias, et quod professus es indicabis. At ille præceptum Patris adimplens, dum ei licuit, venit ad eum. Cui vir Domini: Nunquid non mihi dixisti, quia ex integro tuorum scelerum abscondita panderes? Et ille: Utique dixi. Et Pater ad eum: Si ita dixisti, quare tam crudelissimum faci-

nus, quod in die sanctæ apparitionis Domini et ejusdem diei vigilia cum uxore talis illius hominis commisisti, mihi patefacere noluisti? Insuper non tibi sufficiebat tam gravis iniquitas, nisi ad tui confusionem iterum in mente disponeres ad tam grande piaculum reverti? Tunc ille mente confusus, videns se mendacii proprii laqueo deprehensum, confestim ad terram corruit, pœnitentiam sui criminis lacrymis quærit, et omnia quæ sanctus Pater indicaverat esse vera fatetur.

CAPUT LIII.

Item dum in eodem monasterio esset, vir nobilis Ubaldus nomine, de castro Figlini, notissimus ac familiarissimus sancto viro, prævalida ægritudine correptus videbatur ad extrema deduci. Qui vocatis militibus suis et cuncta familia, de propria domo suisque rebus disponere procuravit. Tunc uxor unum e nobilibus suis, Benzonem nomine, marito jam in agone constituto, vocat, eumque ad Passinianum, unde maritus compatronus erat, ire quantocius mandat, et adventum ejus funeris sancto viro nuntiare. Cumque festinus iret, obviavit cuidam, qui dixit ei se redire a sancti Cassiani cœnobio, ubi sanctum virum eo die dimiserat. Nuntius hoc audiens, ad montem Scalarium illico venit, et sanctum hominem ante fores monasterii psalmos aut aliud quid reperit meditantem. Quem cum solutasset, requirit ab eo qualiter esset illi. Respondit: « Tristis et nimis mœrens me fore confiteor pro nobili viro, vestroque fideli amico, qui nunc migrare videtur a sæculo. » Cui inquit: « Quis est ille? » Respondit Benzo: « Vester valde fidelis illustris Ubaldus. » Statim venerabilis Joannes, versis ad orientem luminibus, in multa compunctione parumper substitit, ac deinde, oratione completa, Benzonem aspexit, eumque præcepit abire, consolans ipsum et dicens: « Quam ocie ad propria regredere, quoniam infirmus ille super quo mœstus veneras, incolumem, Deo præstante, reperies. » Et ut promisit, orationibus ejus per Dei gratiam actum est. Quod plurimi de domo præfati Ubaldi oculata fide cum uxore videntes, ac nonnulli de circumstantibus audientes, misericordiam Creatoris in beneficio sui famuli collaudabant.

CAPUT LIV.

Hujus præclari viri gravitatem et patientiam Gregorius, dum adhuc in apostolica sede archidiaconi officium gereret, qui postea septimus Gregorius papa fuit, vir omnino Deum amans; cum eum dure increpare disponeret, præordinata quæ dicere putabat oblitus est verba. Qua ipsius perfectione sic ab eo comperta, deinceps tantus inter utrumque firmatus est amor, quantus inter amicos charissimos et uterinos solet esse germanos. Hæc itaque vera fuisse, Rodulfus olim abbas Passiniani, religiosus et sanctæ conversationis, qui tunc intererat, frequentissime testabatur: de cujus testimonio veridici viri nullatenus est hæsitandum.

CAPUT LV.

Alio quoque tempore vir Domini nimis ægrotus pulmentis sibi appositi fratri cuidam, Gerardo nomine, particulam porrexit, quam obedenter antea sumpsit, sed postea cœpit intra se multa volvere verba, quomodo tam facile consensisset cibum accipere quem siti cogitabat tunc necessarium non fuisse. Quod pater Joannes per Spiritum sanctum intelligens, expleta refectione, dixit ei cuncta quæ cogitaverat, sibi que per ordinem enarravit. Tunc prædictus frater arcanum sui pectoris diligenter exposuit, et omnia, quæ vir Domini dixerat, esse vera confessus est. Et nocte sequenti abscessurus, matutinali celebrata synaxi cum eodem Patre, isdem siti gravissima clam laborabat. Quod Joannes Pater per cordis illuminationem agnoscens, nutu ministrum suum advocat, ac scyphum vino aqua mixto repletum discessuro fratri dari signavit. Qui porrectum scyphum cum vino sumpsit, et extincta siti, cum licentia Patris gaudens abscessit, agens gratias Deo pro tam eximii reverentia Patris, qui mentis suæ secreta tam patenter agnoverat, et in omnibus exposuerat.

CAPUT LVI.

Unus exinde clericus plurimum dives vendidit omnia sua, et multos ex rebus suis accipiens nummos, venit ad eum. Quem cum ille, paupertatis amicus, audiret qua de causa venisset, sic eum alloquitur: « Quandiu nummum unum ex his tecum habueris vel apud te servaveris, nec mecum participare nec amicus esse valebis. » Hæc clericus audiens, abscessit, pretiumque venditi patrimonii, quod vir Domini spreverat, in pauperum sustentationem distribuit, ac deinde remeavit ad illum, qui Deum auro et inopes divitibus præponebat. Hoc Joannes pater audito, et quid egisset in veritate discutiens, qui ante locupletem spreverat, factum pro Christo pauperem post hæc dilectum suscipit in filium.

CAPUT LVII.

Subinde divino spiritu inflammatus, more solito, non contentus tantum suos subjectos, sed etiam absentes instruere et corrigere satagebat, quibusdam epistolas mandans: quarum unam episcopo Vulterrensi satis utilem pro correctione sui suorumque mandavit, quam ob nimiam prolixitatem, huic opusculo inserere recusavi.

CAPUT LVIII.

Post hæc, cum longe lateque odor sanctitatis ejus ad multorum notitiam devenisset, ad eum de diversis terris et regnis veniebant monachi, clerici fidelesque laici, præcipue Mediolanenses. Audiebant quippe Simoniacam hæresim Joannem patrem cum suis fratribus publice condemnare, et supra omnes mortales modis omnibus expugnare. Propterea venientium ad eum neminem pœnituit, ubi vidit illum et audivit, nec dolere poterat se dispendium pertulisse, vel itineris longioris sumpsisse laborem. Nam si cor dubium aut fortasse tepidum aliquis visitantiam eum haberet, alacer regrediebatur, et cor in

fide firmatum reportans, et marsupium profecto non vacuum. Acceperat enim a Domino Jesu Christo vultum omnibus gratum, et sermonem placidum exhibere, manumque largam ad præbendum, dum facultas ei suppeteret.

CAPUT LIX.

Jam omissis plurimis quæ Deus per ejus merita declaraverat, tempus expetit referre qualem et quantum pugnam contra Simoniacam hæresim Johannes pater cum suis, teste maxima parte mundi. Deo propitio, gessit.

CAPUT LX.

Sicut supra dictum est, Joannes pater Petrum Florentinæ Ecclesiæ Simoniacum invasorem aperte clamaverat; adhuc etiam eligens cum suis potius amittere mortalem vitam, quam celare veritatem, ipsum Petrum non tantum Simoniacum, sed etiam hæreticum sæpe dicebat: unde pervalida contentio in clerum et populum Florentinum orta est. Alii quidem, temporalia commoda diligentes, ipsum defendebant; alii cum monachis, jam illorum crudelibus verbis, eidem vehementius obsistebant. Dum hæc igitur contentio per dies multos inter clerum et populum haberetur, et seditio inde frequenter oriretur, existimavit hæreticus Petrus clericos et laicos hoc modo terrere, si monachos necaret, a quibus verba sibi contraria principia sumpserant. Pro qua re missa multitudo peditum et equitum, nocturno tempore, jussit sancti Salvii cœnobium igne comburi, et monachos ibi repertos interfici. Joannem vero patrem illic existimavit tunc inveniri, sed ipse præterito die recesserat. Ingressi igitur ecclesiam, dum fratres nocturnum officium celebrarent, evaginatis ensibus, ut immites carnifices, oves Christi mactare cœperunt. Alii siquidem in fronte tam grave vulnus infixerunt, ut usque ad testitudinem cerebri acies ferri veniret; alterum vero tam impie, tam graviter sub oculis percusserunt, ut nasus et dentes cum superiori labio a compagine solita dividerentur, et super barbam in inferiori loco pendorent: alii præterea gladiatorum vulnus in interiora fixerunt. Dehinc super eos variis plagis illatis, demum altaria penitus everterunt, et deprædati sunt omnia quæ invenerant. Post hæc, igne domibus imposito, monachis in ecclesia septem psalmos cum letaniis cantantibus, et in nullo reluctantibus, nec silentium frangentibus, ipsos nudatos et semivivos relinquentes abierunt; nam etiam ejusdem monasterii patrem nomine Dominicum, conversatione sanctissimum, omni nudaverunt amictu. Qui tamen sic nudus, cœpit sollicite quærere si quid posset invenire quod se indueret; tandem pellicum indumentum, quod ob incuriam inter fratrum lectos ceciderat, invenit, seque illum dissutum et conscissum ac vetustate dilapsum induit. Sed unde inimicus victoriam et exaltationem acquirere credidit, in loco detrimentum et confusionem invenit. Nam multi de clero et populo, qui prius ejus videbantur esse fautores, ipsius intuentes impietatem,

A deinceps monachis facti sunt adjutores, ipsius condemnantes et blasphemantes omnimodam pravitatem.

CAPUT LXI.

Sequenti vero die tam homines quam mulieres Florentinæ ad supradictum cœnobium venerunt, et quicumque poterant necessitatibus fratrum necessaria fideliter obtulerunt. Felicem se quisque credebat si aliquem monachorum videre valebat, aut eorum sacrum sanguinem fusum ex terra, lapidibus et lignis, suis pannis posset extergere, cupientes illum pro magnis reliquiis secum habere.

CAPUT LXII.

Beatus autem Joannes Vallumbrosæ tunc positus, audiens quod acciderat, amore martyrii flagrans ad Sanctum Salvium festinus venit. Abbatem cæterosque fratres flagellatos, cæsos, nudos considerans, dixit: « Nunc vere monachi estis, sed cur sine me hoc perferre voluistis? » Valde enim doluit quod præfatæ persecutioni minus interfuit. Verumtamen in hoc ipse martyrii bravium obtinuit, qui discipulorum mentes ad omnem tolerantiam incitavit. Ad hoc etiam venit, quod se teneri, flagellari, detruncari sperabat, et occidi pro defensione catholicæ fidei. Monachi vero tanto fortiores exinde facti sunt, quanto securiores de corona martyrii, quam jam prægustaverant. Nam tempore synodi euntes Romam, constanter et publice Petrum Simoniacum et hæreticum proclamaverunt, ignem se profitentes intrare ad scelus ipsius probandum. Alexander autem Papa, qui tunc apostolicæ sedi præsidebat, nec tunc accusatum voluit deponere, nec igneam legem a monachis sumere. Pars enim maxima episcoporum Petro favebat, et omnes pene monachis erant adversi; sed archidiaconus Ildebrandus monachorum in omnibus auditor et defensor factus est.

CAPUT LXIII.

Deinde cum lis ipsa quotidie cresceret in immensum, tanta persecutio facta est adversus Florentinum clerum catholicæ partis, ut eam non ferre valentes archipresbyter alique quamplures, exeuntes de civitate confugerent Septimense cœnobium: quibus Joannes pater benigne susceptis, omni charitate subsidium pro posse ferebat. Eo tempore dux Gottifredus ita parti Petri favebat, ut minaretur interimere monachos et clericos eidem adversos; qua de causa Petri pars tunc aliquanto prævaluit. Quæ autem lingua fari potest persecutiones et angustias quas ea tempestate catholici sunt perpessi? Eisdem quoque diebus præfatus Papa Florentiam venit, et ligna præparata et coadunata sunt ad accendendum ignem quem ingredi monachi cupiebant ut comprobarent sæpe fatum Petrum Simoniacum et hæreticum esse. Quod examen papa tunc recipere renuit; sed clero et populo sub eadem lite relicto, discessit. Sed qualiter omnipotenti Deo prædictam pestem tandem sedare et prorsus extirpare placuerit, ut clarius possit intelligi, tota epistola Floren-

a, præfato papæ directa, per ordinem in hoc
 ibitur, et quod tunc ostendere Dominus om-
 s dignatus est, ad beati Petri corroborandam
 et ad Simonis magi detestandum errorem
 us et audientibus liquido pateat.

CAPUT LXIV.

xandro, primæ sedis reverendissimo ac uni-
 episcopo, clerus et populus Florentinus, sin-
 votionis obsequium, Jamdiu tædium et labo-
 strum, necnon certamen monachorum contra
 acam hæresim paternitas vestra bene novit:

quoque dignum est ut qualiter Deus excel-
 ac misericorditer scrupulum hujus rei de
 is nostris abraserit, prænoscat. Signa enim
 bilia Dominus noster in nobis fecit, et per ea
 m ignorantia, et dubietatis caliginem, ac
 s erroris de pectore hominum pepulit, et fi-
 bis augendo et dilatando, et in se solidado,
 itibus suæ veritatis clementer infulsit. Pastor
 bonus de cælo venit, et ovibus assistentibus,
 d se totis medullis clamantibus, sententiam
 clariorem, soleque lucidiorem, omnique di-
 rtiorem, omnique visu certiore, de medio
 opulo suo dedit. Quod vero plebi Florentinæ
 o Papiensi, qui se nostrum episcopum haberi
 tenendum sit, in suo tremendo judicio de-
 . Sed licet miraculorum narratio videatur
 tulum protelari, causa tamen unde adhuc
 est, nequaquam inutiliter putamus debere
 le præscribi. Quadam etenim die omnes
 inæ civitatis clerici una congregati cœpimus
 clericis de locis suis expulsis, quam etiam
 s ipsis, ante Papiensem Petrum conqueri. De
 enim, quia consilium et solatium eorum
 imus, et quia etiam prior et archipresbyter
 metu hæresis, e civitate secesserant; de
 utem, quia bona pars civium nostrorum nos
 os acclamabat; nam videns nos ire ad eum,
 : « Ite, ite hæretici ad hæreticum; ite, quia
 is hæc civitas voragini dabitur; qui Chri-
 impietate vestra de ipsa expellitis, et beatum
 a apostolum expugnantes, Simonem magum
 eo inducendo colitis. » Quid plura? Rogam
 ut tam nos quam se ab hac infamia libe-
 ntes: « Ecce nos si te mundum senseris,
 nobis jusseris, Dei pro te judicium subire
 ubitamus; aut si probationem quam mona-
 ic et Romæ facere voluerunt, recipere vis,
 s imus, eosque obnixè rogamus. » Ad hæc
 it neutrum se jubere, neutrum velle, neu-
 cipere. Quin etiam edictum a præside per
 suos impetravit, ut quicumque laicorum,
 ue clericorum se ut episcopum non coleret,
 mperio non obediret, ad præsidem vinctus
 ceretur, sed traheretur. Si autem quis no-
 his minis territus, de civitate fugeret, ad
 m potestatis adsumeretur quidquid posse-
 Clerici vero, qui sub tutelam beati Petri
 agendo contra Simoniacam hæresim in

A oratorium ejus confugerant, aut sibi conciliarentur,
 aut sine spe audientia extra civitatem pellerentur,
 Hinc factum est ut, vesperascente sabbato initii je-
 junii, cum apud prædictam ecclesiam Beati Petri
 apostoli ipsi clerici lectionum ac responsoriorum
 sequentis Dominicæ recordarentur, municipales
 præsidis, eo quod se cum salva reverentia Petri
 apostoli Simoniaci hæretico non posse obedire re-
 sponderint, illos extra emunitatem oratorii, beatum
 Petrum apostolorum principem parvipendentes eji-
 cerent. Nil denique pro hoc scelere concursus ca-
 tholicorum virorum, et maxime feminarum velami-
 na capitum projicientium, et expansis crinibus fle-
 biliter incedentium, pectora pugnis, miserabiles ad
 Deum voces mittendo, dure tundentium, et super
 virorum ac filiorum morte triste lamentantium. Nam
 B in plateas luto plenas se prosternentes, aiebant:
 « Heu, heu! o Christe, tu, hinc ejiceris, et quo-
 « modo nos desolatas relinquis? Tu nobiscum ha-
 « bitare non sineris, et nos quomodo hic habita-
 « mus? Vidimus quia nobiscum manere voluisti,
 « sed vadis, quia Simon maguste non permitit. O
 « sancte Petre, nunquid a Simone mago vinceris,
 « quia ad te confugientes non defendis? Nos puta-
 « vimus ipsum in infernalibus pœnis esse vinctum
 « et catenatum: sed ecce cernimus illum ad tuum
 « dedecus hostiliter suscitatum. » Virorum quippe
 alii ad alios dicebant; « et aperte videtis:
 « Christus hinc discedit, abit, quia legem suam
 « adimplens, se pellenti non resistit. Et nos, viri
 « fratres, civitatem hanc, quo hæretica pars ea non
 C « gaudeat, incendamus, atque cum parvulis et ux-
 « ribus nostris, quocumque Christus ierit, secum
 « eamus; si Christiani sumus, Deum sequamur. »

« His ergo ejulatibus hisque doloribus nos quoque
 clerici, qui ipsi Papiensi videbamus fautores et as-
 sectæ, et qui ab aliis hæretici acclamabamur, eo
 quod ipsum sequebamus, permoti, seramus eccle-
 sias, et more projectorum, non tangimus campa-
 nas, populis non psalmos, non denique canimus
 missas. Nec mora, nobis congregatis, fit Domino
 inspirante consilium. Ad Dei monachos, qui Se-
 ptimo in monasterio Sancti Salvatoris degunt, com-
 muni voto quosdam nostrum mittimus, petentes, et
 orantes dubietatem hujus rei velle prodere, et veri-
 tatem cognoscere, cognitamque firmiter promitten-
 tes tenere. Responsum autem est nobis quia, si
 D catholicam fidem pro viribus vellemus tenere at-
 que defendere, et Simoniacam hæresim impu-
 gnando destruere, virtus Salvatoris, tam hujus ne-
 gotii dubietatem quam etiam cæcitatem de cordi-
 bus nostris eliminaret. Fatemur, promissimus de
 hac re hoc sequi quod et ipsi, si suis factum
 compensarent dictis. Quid plura? Statuitur dies
 omni voto quæsitæ, in qua et dubietatem perdidimus
 ex qua veritatem, quam monachi dicebant, pro posse
 defendendo tenemus. Quarta namque feria, in pri-
 ma heddōmada Quadragesimæ constituitur dies.
 Secunda et tertia, feria specialiter pro hoc Deum

oramus, et ut Deus, qui unica est veritas, veritatis A
 hujus reseraret ostium, obsecramus, Illucescente
 vero quarta feria, a quodam nostrum itur ad virum
 Papiensem qui rogans eum inquit: « Fac pro Dei
 « tremore, proque remedio animæ tuæ, si est de te
 « quod monachi dicunt. Noli clericos, noli populum
 « in eundo laboribus afficere; noli Deum experiendo
 « tentare, sed ejus negotii veritatem, ad Dominum
 « te convertendo, pande; aut, si hoc te noscis
 « immunem reatu, nobiscum venire dignare. » Ad
 « quæ ille. « Nec ego illuc venio, neque te, si tu
 « me diligis, ire volo. » Ad hæc vero dictum est
 « sibi: « Profecto Dei judicium, quia omnes vadunt,
 « videre ibo: et qui ibi agatur, solerter scire cu-
 « rabo; et quodcunque Deus judex justus in judicio
 « suo recto monstraverit, secundum meum vale r B
 « defensabo. Nec tibi meum molestum sit iter, quia
 « te hodie qualis sis, sententia Dei recte ostendet,
 « Aut enim te hodie, magis quam unquam fueris,
 « habebimus charum, aut viliorem et contemptum. »
 Nos interim, quasi cœlesti præmoniti oraculo, non
 expectamus nuntium: curriturque a nobis clericis,
 atque laicis, et feminis ad Septimum, in quo est
 sancti Salvatoris monasterium. O mira Domini po-
 tentiamiraque clementia, qui voluntates non solum
 expeditis, sed etiam prægnantibus vires ad eundem
 donavit! Nunquid enim longitudo matronas, nun-
 quid via cænolenta multitudine aquarum delicatas
 terruit? nunquid pueros jejunium exasperavit?
 Congregatis denique omnibus clericis et laicis pro
 miscui sexus et ætatis fere ad tria millia ad prædi-
 ctum monasterium interrogamur a viris Dei: « Cur C
 « fratres, venistis? » Respondetur a nobis: « Ut
 « illuminemur, et errorem relinquentes, veritatem
 « sequamur. » — « Quomodo, inquit, illuminari
 « vultis? » Nos, inquam, respondentes: « Ut copioso
 « probetur igne, quod de Papiensi Petro dicitis. »
 « — Quem, inquit, fructum hoc facto habebitis,
 « aut quem honorem inde Deo reddetis? » Respon-
 demus omnes: « Et erimus vobiscum rectam fidem
 « defendentes, et Simoniacam hæresim abominando
 « Deo semper gratias agentes. »

« Quid longius moramur? Fiunt statim a populo
 duæ strues lignorum altrinsecus juxta se in longitu-
 dine positæ: singillatim vero longitudo utriusque
 fuit pedum decem; latitudo autem ambarum singil-
 latim quinque pedum, et dimidium dimidii pedis: D
 altitudo denique utriusque separatim fuit quatuor
 pedum et dimidium. Inter utrasque vero pyras in
 longitudine semita unius brachii exstitit, et ipsa
 stracta siccis lignis, et ad ardendum bene paratis,
 Interea fiunt pro hac re psalmodiæ, letaniæ, sup-
 plicationes. Monachus. (10) intraturus ignem eligitur;
 jussuque abbatis celebraturus missam ad altare
 procedit. Missa vero cantatur cum magna devotione
 et supplicatione omnium. Chorus monachorum et
 clericorum, necnon laicorum ex corde lacrymatur.

(10) Scilicet Petrus, ob id Ignitus dictus, de quo
 supra cap. 45 et infra cap. sequenti. De hoc facto

Ut autem ventum est ad *Agnus Dei*, quatuor monachi
 unus imaginem Domini crucifixi, alter aquam sancti-
 ficatam, tertius duodecim cereos benedictos accensos
 quartus thuribulum thure plenum bajulantes proce-
 dunt ad succendendum lignorum præscriptas pyras.
 His igitur visis, clamor omnium in cœlum attollitur
Kyrie eleison flebilissime pleno ore cantatur. Jesus
 Christus creberrime, ut exurgat, causamque suam
 defendat, oratur. Maria ejus mater, ut hoc sibi
 suadeat, multum a viris, plurimum a feminis suppli-
 catur: Petri apostoli nomen, quo Simonem per-
 dendo damnet, millies ingeminatur. Gregorius,
 urbis præsul, ut ad suas verificandum properet
 sanctiones, suppliciter obsecratur. Interea dum
 pro ingenii capacitate ab omnibus Deus oratur,
 presbyter, perceptis salutis mysteriis, et expleta
 missa, exutaque casula, cæterisque sacerdotii indu-
 mentis sibi retentis, crucem Christi portans, cum
 abbatibus et monachis letanias faciendo, ad strues
 lignorum jam rogos fieri incipientes appropinquat;
 ibique Deus quam multipliciter ac uniformiter ab
 omnibus adoratur: Nulla lingua fari, nullus sensus
 colligendo valet meditari. Tandem silentium, cunctis
 imponitur, et ut conditionem rei, pro hæc fle-
 bant, intente audiamus et bene intelligamus mone-
 mur. Eligitur denique abbatum unus clamorosus voce
 apertus lingua, qui aperte ad intelligendam ora-
 tionem in qua conditio petitionis ad Deum contine-
 batur populo legit. Collaudantibus autem cunctis
 conditionem, tunc iterum alius abbatum silentium
 petit, elevansque vocem, alloquitur omnes dicens: C
 « Viri fratres et sorores, pro salute animarum
 « vestrarum, teste Deo, hoc facimus, ut deinceps a
 « Simoniacâ lepra, quæ fere jam totum sordidat
 « mundum, caveatis. Hujus lepræ contagium tam
 « magnum esse sciatis, quod istius immanitati cæ-
 « tera crimina comparata sunt quasi nihil. » His
 ergo expletis, cum utrique rogi jam se ex majori
 parte in flammivomos vertissent carbones, et cum
 media semita ignivomarum copia prunarum tacta
 æstualet, ut usque ad talos pedes euntis, sicut post
 in probatione patuit, in prunas infigi possent; sa-
 cerdo et monachus, jussu abbatis, hanc orationem
 cum magna voce, audientibus et flentibus fere tribus
 millibus, fudit ad Dominum. « Domine Jesu Christe,
 « vera lux omnium in te credentium, tuam miseri-
 « cordiam peto, tuam clementiam exoro ut, si Pe-
 « trus Papiensis, qui Florentinus episcopus dicitur
 « interventu pecuniæ, id est munere a manu, quod
 « est Simoniacâ hæresis, Florentinam arripuit
 « dem, nunc tu, Fili æterni Patris, salus mea, in
 « hoc tremendo judicio adjuvandum me festina,
 « et me illæsum sine aliqua combustionis macula
 « mirabiliter conserva; sicut quondam illæsum sal-
 « vasti tres pueros in camino ignis ardentis. Qui
 « cum æterno Patre tuo et Spiritu sancto omnia
 « cooperaris, et vivis, et regnas in sæcula sæculo-
 lege librum tertium Dialogi Victoris tertii in parte
 II sæculi IV, pag. 456.

» Cumque omnes, qui aderant, respondissent Amen, » pacis osculum fratribus dedit, et ait.

rogamur omnes : « Quandiu vultis ipsum in cinere? » Responsum est ab omnibus : « At, quid dicitis? » — « Sufficit, domini, satis cum omni gravitate, pedetentim ignem flammisque accendere. » Jubetur quidem sacerdoti et monacho uti nostræ satisfacere. Tunc ipse sacerdos ignis ardorem salutare signum faciens, crucem Christi bajulans, ipsamque, non flammarum iracundiam attendens, intrepidus mente, hilaris et quodam celebritate gravitatis, illæsus in cinere, illæsus et in omnibus quæ secum portabat, a igne Jesu Christi mirabiliter ignem pertransiit, et flammæ undique concurrentes et circumquaque circumstantes, albam quasi byssinam intrabant, et deorsum inflabant; sed naturæ suæ immemores, non ignis ustionis inferre poterant. Manipulum denique distolam, eorumque simbrias more ventorum circumstantes, huc illucque varie ferebant, sed calore non ipsas in nulla comburere valebant. Pili pedum ejus inter flammosos carbones immitterentur; sed, o mira Domini potentia! o Christi tanta clementia! eorum nulli odore ignis læderentur. Inter capillos nempe flammæ circumsursum intrabant, eosque flando levabant et relevabant, sed nec summitatem alicujus eorum, viresque flammæ, adurendo retorquere valebant. Erant flammæ ex omni parte ipsum concludentes, et miraculi miraculum, non ad ardoris incendium, sed in catholice fidei sentiebant, ideoque non comburebant. Deus profecto noster ignis consumens non comburens, ideoque, ipso nolente, corporeus ignis nihil poterat. Procul dubio verum erat quod a suis dicebatur, quia illorum testis, veritate, ab igne miraculose liberatur. Veritas enim liberat quos falsitatis macula non coinquinat. Petrus autem egressus est de igne, dum intellet focum repedare, capitur a populo; detur pedes præ desiderio. Præ gaudio quidem quæque beatum putabat, qui vestimentorum inque particulam deosculari valebat. Gravi premebatur angustia populorum; sed magna difficultate liberatur viribus clericorum. Laus omnibus una præ gaudio, etiam flendo cantanti jam quia verbum Dei nunquam mutatur. Petrus magnis laudibus sublimatur: Simon autem magus ut stercus pedibus conculcatur. Petri Apostoli in ore omnium super mel et cum laudibus magis magisque dulcescit: impii Simonis super fel et sulphur cum actione magis magisque putrescit. Magnitudine ipse horum Christi signorum, copiamque nostram, ac quotidianam gratiarum actionem, cordis sensus cogitare, nec linguæ plectrum habere, nec manus, sicut est, unquam sufficienter habere. Sed, quia sapienti de multis pauca sufficiunt. Vide hac de re Petri Damiani opusculum 5.

Adiunt, demum ad paternitatem vestram supplicandum concurrimus. Per ipsum vero beatitudinem vestram oramus, cujus vicarium, tam in cælis quam etiam in terris, vos esse desideramus. Dignamini plebi longa peste demolitæ consilium pariter et defensionis auxilium impendere. Dignamini nos miseros ab importunis luporum faucibus abstracto eripere. Dignamini, precamur, arma contra hostes Petri apostoli movere, acies struere, vires sumere, sancta bella committere, et nos oves Christi beato Petro, tibi que vice ejus commissas, contra Simoniacos præliando, de captivitate liberare. Plerisque etenim nostrum beatus ipse Apostolus, ut olim a Nerone in cruce confixus, in visu noctis apparuit, et, passionem suam ostendendo, ut a societate Simoniacorum declinemus, pie suadet: « Sicut, inquit, me Simoni mago nunquam conjunxi, sic quoque vos, si Christi esse vultis, si oves pascuæ ejus estis, si me clavigerum regni cælestis creditis, si me vobis portas regni cælorum aperire cupitis, Simoniacis nolite sociari, nolite conjungi, nolite communicare. » Nunc itaque, domine sancte; quia fiducia recuperationis nostræ, secundum Deum, in sancta sede Ramana est posita; vos qui ipsi præsidetis, oramus ut rapacibus lupis ex adverso ascendatis, atque auctoritatem sacerdotalis culminis pro ovibus vobis vice Petri creditis opponatis. Iterum iterumque cernui sollicitudinem vestram oramus, Pater, ut, quod pastoris est, nobis dilaniatis ovibus ne pigritemini clementer impendere. »

His autem cognitis, Dominus Alexander papa præfatum Petrum Simoniacum de omni episcopali officio deponere curavit.

CAPUT LXV.

Eo tempore comes Bulgarus religionem et sanctitatem, injunctamque constantiam adversus hæreticos beati Joannis suorumque monachorum agnoscens, in monasterio Ficiensi venerabilem Petrum qui per ignem mirifice transierat, rogavit sanctum Joannem in abbatis officio constituere. Cujus petitionibus annuens, eidem loco prædictum virum in abbatis officio præficit. Qui postmodum inde abstractus, et Romam, Deo volente, deductus, post custodiam vaccarum et asinorum, quam in Vallumbroso jussu beati Joannis humiliter tenuit, post gradum præpositi penes Passinianum, et abbatis officium in prædicto Ficielo, decenter exstitit cardinalis et episcopus Albanensis.

CAPUT LXVI.

Interea quidam fideles clerici et laici Mediolano (11) petentes auxilium sancti Joannis, asserentes quod per multos annos tam ipsi quam plures alii, zelo divinæ legis, poenitentiam et communionem non acceperant; qui, Simoniacos omnimodo devitantes, catholicorum in sua terra nullum inveniebant. Quibus misericordia motus ait: « Quod vobis consilium possum impendere? » At illi: « Pater, inquit, sancte, si tot miseris vis subvenire, clericos,

qui ex nostra terra pro vitando consortio hæreticorum ad te confugerunt, a catholicis fac ordinari, tales illuc remitte, et Christianitatem jam pene deletam poterunt renovare.* Quid multa? Pater pius, more solito, nimia pietate commotus, non solum illos, sed etiam quos jam in interiori cella novitiorum habebat, et qui venerant induere monasticam habitum, inde abstraxit, et a Rodulfo episcopo Tudertino, sanctissimo et catholico viro, gradatim ordinati fecit, eosque Mediolanum direxit.

CAPUT LXVII.

Hunc episcopum post Petri (12) Simoniaci depositionem ad regendum Florentinum episcopatum papa mandaverat : et, ut magis dicam, ipsum dominum Rodulfum episcopum præfato Mediolano cum viris eruditis postea misit, ut, cunctis catholicis id omnino petentibus, episcopali officio subveniret ad consolanda corda fidelium, diu pastore catholico destituta.

CAPUT LXVIII.

In eisdem diebus una mulier cum tribus parvulis filiis, quorum unum a dextris, a sinistris alterum ducens, tertium in humeris ferens, filiis ac sibi victum circumquaque pergendo quærebat. Quæ cum ad hospitalem Sancti Salvii, eleemosynam quæsitura, venisset, eamque beatus Joannes multiplicatam filiis, et depressam inopia cerneret, pietate motus custodem hospitalis Andream nomine vocat, et jubet ut aliquid mulierculæ largiatur. Ille vero, quem egestatis copia valde premebat, respondet se non nisi panem unum habere. Cui reverendus Pater de eodem jubet mulieri pro Dei charitate partem porrigere. Cujus jussioni minister obediens, ad furnum properat, in quo panem eundem reposuerat, et intuens vidit totum furnum plenum panibus. Qui valde lætus effectus, ad illum rediit, sibique quod acciderat nuntiavit, meritis ejus id evenisse non dubitans. Quod beatus vir audiens, dixit ei : « Tace, et hoc nemini dicas ; panem autem, ut jussi, petenti tribuas. »

CAPUT LXIX.

Post hæc ad Passimanum rediit, ubi diem ab eo longo tempore desideratum, scilicet ut dissolveretur et esset cum Christo, devotus et supplex expectare cœpit cum magna cordis exultatione ; sæpius hunc versiculum repetens : *Sitivit anima mea ad Deum vivum ; quando veniam, et apparebo ante faciem Dei ?* et subjungebat : *Satiabor cum manifestabitur mihi gloria tua.*

CAPUT LXX.

Languore itaque gravescente, cœpit evidenter dicere quod vitæ suæ terminus propinquabat. Mandat itaque discipulis quos fratribus præposuerat, et ad se facit absque mora venire. Quos de ordinis observatione, commissi gregis custodia præmonens, et in multis eos exhortans, benedixit eis, et osculatus est eos, præcipiens unicuique continuo remeare ad

(12). Sunt qui dicant Petrum hunc facti pœnitentem in Septimianum, de quo supra, monasterium se recepisse.

A propria monasteria, qui, licet mœrentes et nimium flentes, nec patris jussioni contradicere præsumentes, inviti revertebantur. Remanserunt tantum cum eo dominus Rusticus prior, et Lætus Passinianensis abbas. Isti accedentes ad eum eadem hebdomada qua obiit, humili prece rogaverunt ipsum ut fratribus exhortationem aliquam de concordia pacis et charitatis unitate relinqueret. Tunc jussit hæc que hic continentur dictari et scribi, pro ædificatione fidelium in posterum conservanda.

CAPUT LXXI.

B « Joannes abbas omnibus fratribus in amorem fraternitatis secum junctis salutem et benedictionem. Me sub gravi infirmitate diu laborantem, Deus ut animam recipiat, corpus meum terra, quatenus ad pulverem revertatur unde materiam sumpsit, quotidie exspecto. Et hoc mirum non est, quia ætas etiam absque tantæ infirmitatis oppressione hoc me admonet quotidie exspectare. Et hinc transire quasi sub silentio ætimabam : sed locum et nomen quod in hac corruptibili carne, quamvis non sicut decuit, tenui, pensans, esse utile duxi, vobis aliquid de vinculo charitatis loqui ; et hoc non a nobis, et noviter, sed quæ quotidie auditis, transcurrendo replicare breviter. Certe hæc est illa virtus quæ ommum rerum Creatorem effici compulit creaturam. Hæc est illa, quam indicem ipse suorum omnium mandatorum apostolis commendans, ait : *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem.* De ista Jacobus apostolus locuitur, dicens : *Qui totam legem observaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.* Ista est de qua beatus apostolus Paulus dicit : *Charitas cooperit multitudinem peccatorum.* Hinc ergo colligere possumus, quod tenendo charitatem, omnia peccata operiri ; cæteras vero virtutes æstimantibus se obtinere posse, sine hac nihil valere. Sed hæc audiens quisque superbus et inobediens, hanc in veritate cogitat habere, si se corporaliter in communionem fraternam viderit perdurare. A qua, ut ita dicam, opinione falsa unumquemque beatus Gregorius, vere charitatis finem indicando, excludit, dicens : « Ille perfecte Deum diligit, qui sibi de se nihil relinquit. » Quid vero de charitate singulariter loquar ignoro : quoniam omnia Dominica mandata ab hac pullulare radice scio : quia si multi sunt rami boni operis, una est tamen radix charitatis. In cujus calore nequaquam reprobi possunt diu perdurare, Domino Salvatore dicente : *Refrigescet charitas multorum* : quos frigidus et ab unitate divisos apostolus Joannes plangit, dicens : *Ex nobis exierunt, sed non erant, ex nobis ; nam si fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum.* Et si ita est, imo quia ita est, debet unusquisque fidelis semper pensare qualiter se tam summo bono possit copulare, secumque quos habeat in via Dei socios anxius quærere.

ut reprobi, hanc relinquendo, a Christi cor-
 abscinduntur; sic electi, eam in veritate
 ostendo, eidem Christi corpori confirmantur.
 hanc vero inviolabiliter custodiendam valde
 est unitas fraterna, quæ se constringit sub
 personæ curam, quoniam sicut flumen a
 lveo siccatur, si in multis rivulis dividatur:
 aterna unitas minus valet ad singula, si fuerit
 a per diversa. Idcirco, ut in longo ista charitas
 abilis permaneat vobiscum, volo ut in domino
 fo vestra cura et consilium post meum obi-
 endeat, saltem sicut in me pependit in mea
 valete. »

CAPUT LXXII.

tia postea die priusquam obiret, vidit sibi
 em assistentem, quem fuisse ipsius angelum
 iatus. Quem cum solus, et nullus alius cer-
 ait fratribus: « Quare fratrem illum non
 ti vobiscum, dum comedisti? » Cui fratres:
 quo, inquit, fratre dicis, Pater? » Et ille:
 illo, inquit, pulchro juvene, qui ad nos venit,
 vobiscum moratur ingrediens, et egrediens. »
 : « Unde est, et quo nomine vocatur? » —
 citis, inquit, quia de monte Domini est, et
 nus vocatur? » Tunc ille Spiritu sancto do-
 intellexit angelum esse et vere de monte Do-
 id est de cælo fore, talique dixit illum nomine
 lari, id est Benignus. De illo siquidem monte
 iusta ait: *Quis ascendet in montem Domini?*
 bi: *Quis requiescet in monte sancto tuo?*
 sum siquidem montem per gratiam Christi
 dere cupiebat, cui diutius ipse servierat. Et
 beato Joanni Angelum talis nominis depu-
 at, quem misericorditer immensa benignitate
 cultis mortalibus ditaverat. Quibus auditis,
 s abierunt, et super mensam victum unius
 ais posuerunt, extra fratrum victualia cons-
 a, quo adimpleto, quievit. Deinde cum ad
 n propinquaret, fecit hæc in breviculo scribi,
 manu poni, sibique consepeliari præcepit:
 OANNES CREDO ET CONFITEOR FIDEM QUAM SANCTI
 OLI PRÆDICAVERT, ET SANCTI PATRES IN
 JOH CONCILIIIS CONFIRMAVERUNT; ut crederetur
 o eam corde tenuisse, quam videbatur verbis
 scribis eatenus utiliter defendisse.

CAPUT LXXIII.

ut hæc Christo tradidit spiritum, corporis et
 animis ipsius perceptione munitum, in quem
 ra fide crediderat, quem pure dilexerat, cui
 intentione servierat, secum talentum sibi cre-
 a multiplicatum reportans. Obiit autem feli-
 anno 1073, Dominicæ incarnationis, in fer-
 usimo æstatis ardore, quarto scilicet Iduum
 rum.

CAPUT LXXIV.

anc abbates qui præsentibus erant, spe certa
) Passiniani scilicet, ubi hodie quoque sacrum
 corpus servatur, præter unum e brachiis, quod
 mbrosæ, et aliquot reliquias, quæ alibi haben-

credentes Deum sine fetore posse servare ma-
 gistrum in æstatis fervore, qui discipulum ejus in
 igne prius servaverat absque omni combustione,
 deliberaverunt funus Patris insepultum retinere,
 donec abbates ad ejus exsequias undique conveni-
 rent. Hac itaque causa insepultum per triduum per-
 mansit: in quibus diebus, ad celebranda tanti
 Patris obsequia, pene innumerabilis clericorum ac
 monachorum multitudo convenit. Per hos autem
 dies et noctes qui convenerant, tanto Patri honore
 debitum impendentes, infatigabiliter gratias agentes
 Christo, qui cursum ejus in omni religione serva-
 verat, benedicebant Deum in his quæ de eo noverant
 et audierant.

CAPUT LXXV.

Post hæc sancti viri corpus in hymnis et laudi-
 bus debitis sepulturæ (13) tradiderunt, ita immune
 ab omni fetore, quemadmodum illæsam fidem
 suam, donec vixit, ab omni contagionis errore
 servaverat, et velut Omnipotens discipuli transeun-
 tis per ignem carnem et incombustas vestes omni-
 modo custodierat.

CAPUT LXXVI.

Quo sepulto, communi fratrum electione domi-
 nus Rodulfus obedientiam sibi a Patre injunctam
 accepit, et triennio rexit, et dum vixit Vajanum,
 Fontem-Taonis, et Coneum sub suo regimine sum-
 psit. Post cujus excessum prior Rusticus regimen
 totius congregationis tenuit, quam sexdecim annis
 satis fideliter custodivit: sub quo cœnobium Sancti
 Angeli in Pistoria, Sanctæ Mariæ in Nerana, Sancti
 Fidelis Strumis, Sancti Pauli Pisis, Sancti Salva-
 toris in Sophena; unum in monte Armato, alte-
 rum Osellæ, in partibus Castellanis noviter sunt
 instituta.

CAPUT LXXVII.

Deinde, post depositionem carnis et Patris eximii
 sepulturam, multa per ejus merita Deus ostendit:
 quorum aliquam partem subjungere mihi visum est
 utile pro utilitate legentium, et multorum ædifica-
 tione fidelium.

CAPUT LXXVIII.

Joannes, qui camerarius et cellerarius erat, vi-
 dens immensam turbam monachorum, clericorum
 ac laicorum ad exsequias sancti Patris undique
 convenire dum non haberet quod tantis posset ap-
 ponere, cœpit vehementer æstare, nesciens om-
 nino quid ageret. Tandem ad se reversus confidens
 in Domino, meritisque Patris sancti præsumens,
 ait: « Qui de quinque panibus quinque millia sa-
 tiavit, potest interventu nostri Patris olera, simul-
 que legumina, cum aliis victualibus hodie multipli-
 care. » Quo dicto, vascula, quæ more solito fratribus
 parari solebant, quæ quotidianis eorum usibus vix
 sufficiebant, integra fide, spe certa, charitate per-
 tur. Vallumbrosæ item vidimus ejusdem sancti
 Psalterium et Manuale precum quotidianarum,

facta, et ad coquendum cum cibariis statim præparavit, et ad ignem posuit. O mira res et stupenda! de vasculis, quibus [per, vel juxta] solitam annonam fratres loci illius tantum alere solebat, a mane usque ad noctem supervenientibus ibidem hospitibus administravit: nec in aliquo defecerunt, sancti viri precibus mirabiliter aucta.

CAPUT LXXIX.

Dominus quoque Gregorius VII papa, qui ad sacrosancta missarum solemnia veniens in multa compunctione solebat accedere, continuis tribus... cum compunctio consueta sibi deesset, in memoriam venit ei nomen et sanctitas sancti Joannis, cum quo, dum vixerat, amicitiam et notitiam multam habuerat. Quem dum in suum auxilium humiliter invitasset, mox gratiam ejusdem sanctæ compunctionis, multo largius quam solebat habere, resumpsit. Quod dominus Petrus Albanensis episcopus ex ipsius ore domini papæ audisse, ipse quoque verum fuisse coram multis crebro dicebat.

CAPUT LXXX.

Item dominus Teuzo Razolensis abbas, qui de primis maximisque discipulis ejus fuit, dum iter ageret, veniens Vallemumbrosam, gravissimo illorum dolore sæpius torquebatur. Cumque inter immensas doloris angustias fluctuaret, redire nolens, progredi non valens, patrem Joannem anxius rogare cepit, et dolor ab eo confestim abscessit.

CAPUT LXXXI.

Alia quoque vice, dum eidem abbati Teuzoni domini prioris Rustici fuisset obitus nutiatus, et ipse tanto languore teneretur ut se nullo modo posset movere, calliculam benedicti patris reverenter tetigit, et mox sanissimus effectus, ad sepulturam defuncti perrexit.

CAPUT LXXXII.

Item matrona quædam nobilissima, nomine Adalasia, gravissimis per unum integrum annum febribus magnis exæstuans, ante sepulcrum ejus aliquantulum jacuit, et illico, sanitate recepta, meritis ejus incolumis facta, remeavit ad propria.

CAPUT LXXXIII.

Diebus eisdem una lampas ante sepulcrum ejus a priori tunc tempore constituta, quæ nocturnis horis accendebatur, per multos annos ibidem mansit. Quam plerumque in terram corruisse, et semper illæsam mansisse, qui primum ista dietavit, cum multis se vidisse profitebatur.

CAPUT LXXXIV.

Sub eodem tempore, miraculum non dissimile per ejus merita dicitur contigisse. Quidam presbyter, nomine Zenobius, fuerat, qui plebem Brozensem per quadraginta annos et eo amplius rexit. Qui dum una die, solè vergente ad occasum, acceleraret se vespertinam celebrare synaxim, accensa candela, lampadem ecclesiæ festinabat ignire: et cum in ea minime liquorem olei reperisset, nec alias haberet unde eam reficere posset, sæpius replicando ipsam ignivit: sed aqua, quæ in ea erat, absque mora lu-

centem velociter exstinguebat. Tunc, animo furibundus, fideliter tamen orans, ait: « Si vera sunt quæ de Joanne Gualberto vidi et audivi propriis oculis, in ipsius nomine præcipio tibi, ut celeriter accensa inexstincta permanes. Quæ sub tanta velocitate subito est accensa, ac si divinitus imperatum ei fuisset. Idem ipse, qui vidit et interfuit, hæc scripsit, et dictando mandavit.

CAPUT LXXXV.

Deinde frater quidam, Albertus nomine, qui in eodem Passiniani cœnobio, in quo beatus Joannes requiescit, dum pisces manducaret, una piscis spina repente gutturi ejus hæsit, quæ sibi gravem angustiam diutius intulit. Sed dum immensum periculum conaretur effugere, nec valeret, ad sancti Joannis patrocinium recurrit, quod efficaciter sibi mox præstitum sensit. Nam ejus nomen corde invocans præsidiumque rogans (quod, præ nimia angustia, voce non poterat,) spinam repente glutivit, et affligentem se molestiam suffragio pii Patris evasit.

CAPUT LXXXVI.

Idem Pater, dum adhuc viveret in hac luce, et esset apud Sanctum Salvium, œconomus duos artifices in cella ejusdem loci pro necessario opere posuit, qui, maligno spiritu suadente, noctu venerunt ad eandem cellam disponentes furtim auferre quæ illis apta videbantur; non attendentes Apostoli scriptum: *Qui furabatur, jam non furetur, magis autem laboret manibus, quod bonum est.* Ingressi itaque cellam, impleverunt saccos quos portaverant diversis bonis, et eos sibi superponentes, ut aufugerent laborabant. Sed peccatorum suorum irretiti vinculis, et beati Joannis impediti meritis, sic immobiles stare cœperunt quasi affixi terræ radices tenerentur; nec saccos dimittere nec vacui recedere valebant. Cum vero prima hora diei cellam unus ex fratribus introiret vinum haurire pro missa celebranda, latrones admirans, ad ecclesiam rediit. Finito autem capifulo, retulit quod in cella cognoverat; sed cellerarius se nescire respondit. Beatus autem Joannes, hoc totum sancto Spiritu revelante cognoscens, ivit ad illos ac vehementer corripuit; et ne talia de reliquo præsumerent prius admonuit. Exinde partem furti pie concessit illis, partem nihilominus abstulit. Qui, Patris ejusdem monitis edocti res pauperum ultra non rapere, sed cum indigerent, humiliter postulare: demum absolvit, et licentia ejus, illæsi non sine verecundia dicesserunt.

CAPUT LXXXVII.

Sunt præterea nonnulla alia de venerabili patre Joanne litteris tradita, quæ oculis aspexi; quædam alia, quæ fidelium narratione multorum audivi, quæ presenti opusculo renui copulare, veritus excedere superius pollicitam brevitate. Insuper ad tumulum ejus, non solum illius terræ incolæ, verum etiam de remotioribus partibus multi crebro veniunt, plurimis anxietatibus pressi, ac variis infirmitatibus aggravati: qui præstante divina clementia,

Joannis precibus, læti et incolumes ad pro-
vertuntur. Quidam monachus Pistoriensis
ærii Sancti Angeli, interveniente necessitate,
æger, ageret ad quemdam pontem perveniens,
tunc ex equo descendere, seque confidens equo
pontem convenienter transvehi, nihil timebat
periculi. Dum autem per pontem transiret,
sæpe improvise sub pede lapsus corruit. Unde
deus qui ei supersedebat, vi cadentis equi for-
pulsus, extra pontem cecidit, et pavore
repentinæ perterritus, reverendum patrem
suum fideliter invocans, semper paratum adju-
vare ei succurreret, valido clamore cœpit invo-

sequitur in editione Romana alius liber mi-
nus, quæ a recentiori auctore parum accu-
ripta sunt. Præferendus esset liber Hieronymi

care. Cui quædam imago fulgens protinus assistens,
et ejus lateri utramque manum apponens, illam
forti veloci impulsu super pontem reduxit; eique mox
vestimenta caballus de quo ceciderat, dum conare-
tur assurgere, genu premens, tandiu tenuit donec
monachus manibus reductus equum comprehende-
ret, ejusque ventrem subintrans, pontem illæsus
ascenderet. Sicque factum est, dum monachus, qui
morti videbatur esse vicinus, beati patris Joannis
nomen congeminado fideliter repeteret, illius
præsidio non solum meruit ab imminente morte
eripi, verum etiam pristinæ sanitati ex integro re-
stitui (14).

de Raggiolo, superius laudati, qui de variis ener-
gumenis a sancto Joanne liberatis agit.

DE SANCTO JOANNE GUALBERTO

ABBATE

ORDINIS VALLUMBROSANI FUNDATORE IN MONASTERIO PASSINIANO IN ETRURIA

COMMENTARIUS.

(Apud Bolland., Julii tom. III, die 12, pag. 311.)

§ I. *Sancti patria nomen et stemma.*
 ætissimus Vallumbrosani Ordinis institutor, si-
 ce acerrimus Simoniacæ hæreseos oppugnator
 communissimam historicorum sententiam nat-
 a Florentiæ celebri Italiæ civitate Patrem ha-
 ualbertum: matrem vero, ut quidam volunt,
 n seu Camillam, de qua tamen antiqui Vitæ
 res non meminerunt. Nomini S. Joannis ad-
 a titulo Gualbertum, quamvis Didacus Fran-
 in Vita illius Italice edita lib. 1 pag. 9 dicat
 tantummodo a modernis ita appellari. Nam
 titus etiam ei Galberti sive Walberti nomen,
 pater illius gerebat, datum fuisse, patet ex
 127 in Vita per B. Andream scripta, ubi Ze-
 s presbyter lampadem accendere volens sic
 nat: « Si vera sunt, quæ de Walberto Joanne
 is oculis vidi et audivi, in ipsius nomine præ-
 tibi, ut celeriter accensa, inextincta perma-
 » Idem confirmatur ex capitulo celebrato
 o ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi
 VII. » In quo statutum est, ut nulli liceat
 tare, nisi quod Majores nostri cantasse sciun-
 cilicet quod in Antiphonario domini Joannis
 erti invenitur. » Hæc satis de Sancti nostri
 et nomine; nunc de natalium splendore paulo
 agendum est.
 satis constat S. Joannem Gualbertum nobili
 progenitum esse; at in exornanda determi-

B nandaque ejus nobilitate quidam nimium mihi sol-
 liciti fuisse videntur. Inter alios R. D. Tiberius
 Petraccius arborem genealogicam erexit, in qua
 maternum illius genus deducit ex Carolingico Fran-
 corum stemmate, ac dein per ramum illud connectit
 cum illustri Ubertorum familia, quam ex augusta
 veterum Romanorum gente processisse cum Ricor-
 dano Malaspina aliisque existimat. Paternam vero
 stirpem ex Longobardorum regibus oriri asserit.
 Unde varios consanguinitatis gradus ostendit inter
 S. Petrum Igneum ex Ordine Vallumbrosano S. R.
 E. Cardinalem, S. Bernardum Ubertum ex eodem
 Ordine episcopum Parmensem et Cardinalem. ac
 denique inter S. Gregorium VII Pontificem et S.
 Joannem Gualbertum, ita ut hi omnes non tantum
 professionis aut sanctitatis, sed etiam sanguinis
 vinculo fuerint conjuncti, ut fusius explicatur in
 Actis nostris tom. 6 Maii in Vita Gregorii VII.

3. Quidquid sit de tam antiqua S. Joannis Gual-
 berti origine, quam solide probari desideramus, de
 hujus arboris genealogicæ ramis aliorum sententias
 referemus, ut æquus rerum æstimator de tota ar-
 bore facilius possit judicare. Baronius in Annalibus
 Ecclesiasticis tom. XI ad annum Christi 1063 agens
 de Petro Igneo satis caute dicit, quod fuerit « nobili
 ortus genere ex stemmate dominorum Aldobrandi-
 norum, ut in Vita ejus edita nuper asseritur. » Sed
 hæc Vita « nuper edita » exiguam aut nullam habet